

JAARVERSLAG 2022

National
MS center
Melsbroek

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	2
ACTIVITEITEN NMSC	3
MEDISCH BELEID	12
Innovatieve projecten en realisaties	12
Wetenschappelijk onderzoek	14
INITIATIEVEN EN REALISATIES	23
Patiëntenzorg	23
PERSONEEL EN ORGANISATIE KEN-EN STUURGETALLEN	24
KWALITEIT EN PATIENTVEILIGHEID	26
OMBUDSDIENST	30
PREVENTIE	32
FINANCIELE CIJFERS	33
Balans	33
Resultatenrekening	35
Ratio's	39
BESTUURDERS EN DIRECTIELEDEN	40

VOORWOORD

Eric Vanderheyden
Algemeen directeur

In het jaarverslag van 2022 is covid-19 nog steeds niet verdwenen. Ondanks alle voorzorgsmaatregelen en een hoge vaccinatiegraad raakten heel wat patiënten besmet. Ongeveer de helft van ons personeel testte 1 of 2 maal positief. Dit betekende telkens opnieuw een aanpassing van de zorg voor onze patiënten (isolatiemaatregelen, uitval personeel, enz.). Toch hebben we getracht om op een min of meer “normale” manier te functioneren als ziekenhuis. Dit is ons aardig gelukt zoals zal blijken uit de cijfers van 2022.

We dienen te benadrukken dat de bijkomende energiecrisis met uit de pan swingende prijzen en het gebrek aan voldoende zorgpersoneel ervoor zorgden dat het beheer van het ziekenhuis er niet gemakkelijker op geworden is. We beseffen meer en meer dat het haast onmogelijk wordt om als revalidatieziekenhuis al deze problemen alleen te bekampen. Daarom besloten het revalidatieziekenhuis Inkendaal en het Nationaal MS Centrum om de krachten te bundelen in een nieuwe vzw; het supra regionaal revalidatienetwerk (SRN). In de loop van het jaar sloten ook Revarte en het Noorderhart ziekenhuis (MS Centrum Pelt) zich aan bij dit nieuwe netwerk. Het is ons streefdoel om de revalidatieziekenhuizen in Vlaanderen zoveel als mogelijk te verenigen om sterker te staan bij de confrontatie met een gelijkaardige problematiek. Gemeenschappelijk onderzoek, regelmatig overleg en benchmarking moeten ons daarbij helpen. Bovendien is het eenvoudiger om gezamenlijk de politieke instanties te overtuigen van de meerwaarde van de revalidatieziekenhuizen in Vlaanderen (en België). Ondanks de uiteenlopende pathologie die we als revalidatieziekenhuizen behandelen staan we voor dezelfde uitdagingen. Voldoende zorgpersoneel vinden, aangepaste infrastructuur, voldoende financiële middelen zijn maar enkele thema's die we best samen benaderen en aanpakken.

Samen met 22 andere ziekenhuizen is het NMSC mee betrokken bij de ontwikkeling en realisatie van een nieuw kwaliteitsmodel voor algemene en revalidatieziekenhuizen: FlaQum. FlaQum zal een alternatief vormen voor JCI en Qualicor, het zal beter rekening houden met de realiteit van de Vlaamse ziekenhuizen. Het wordt ontwikkeld door het LIGB, het Leuvens Instituut voor Gezondheidszorgbeleid. Het NMSC zal samen met Inkendaal deelnemen als revalidatieziekenhuis.

Begin 2023 wachten we weeral op een definitieve beslissing van de raad voor vergunningsbetwistingen betreffende onze omgevingsvergunning. In december 2022 hebben onze advocaten ons verdedigingsdossier kunnen indienen. Ons dossier werd behandeld op 25 april 2023. We blijven met enkele ludieke acties de aandacht vestigen op onze problematiek. Onze patiënten hebben nood aan een aangepaste moderne ziekenhuisinfrastructuur.

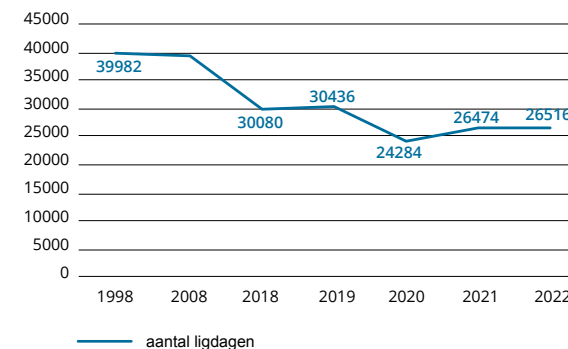
Eric Vanderheyden
Algemeen directeur

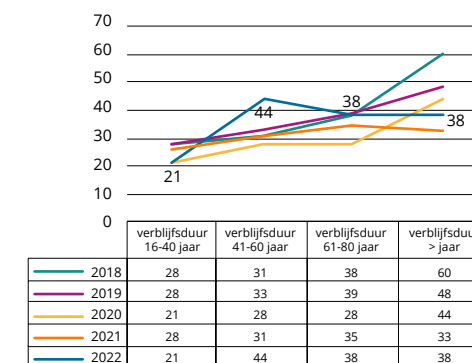
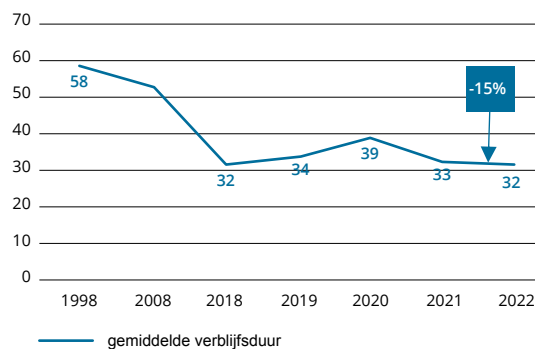
ACTIVITEITEN NATIONAAL MULTIPLE SCLEROSE CENTRUM 2022

EEN OVERZICHT VAN DE ACTIVITEITPARAMETERS..

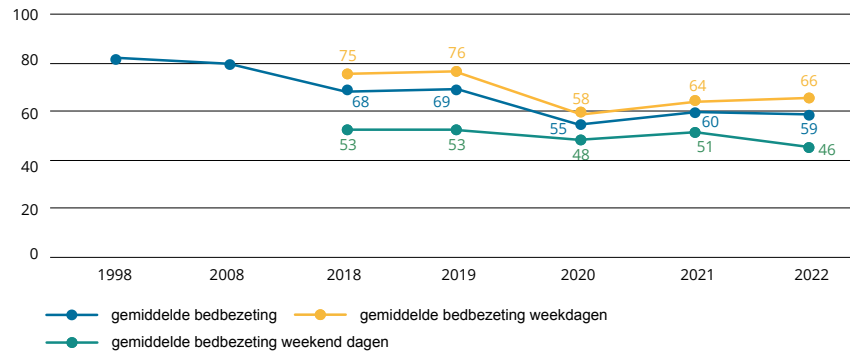
Het aantal **opnames** is in 2022 licht gestegen tot 815 (+3%). Het aantal **ligdagen** is dus ook opnieuw gestegen tot 26.516 .

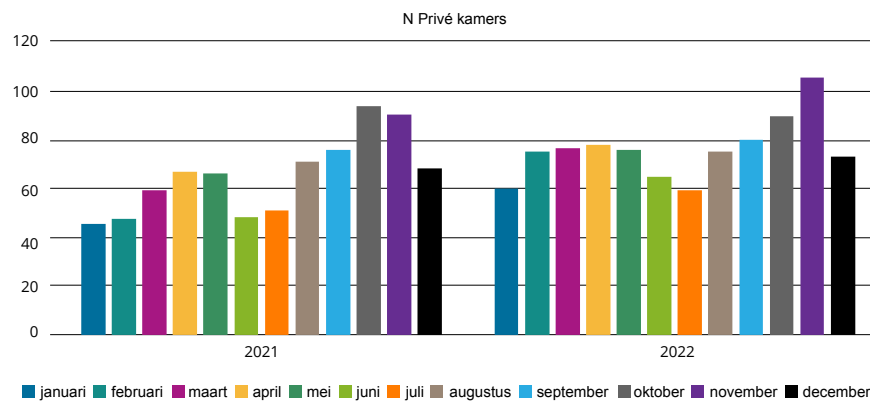
De **gemiddelde verblijfsduur** van de patiënten is opnieuw gedaald tot 32 dagen (zoals voor de covid19 pandemie). De **gemiddelde verblijfsduur** is verschillend en afhankelijk van de **leeftijdscategorie**.

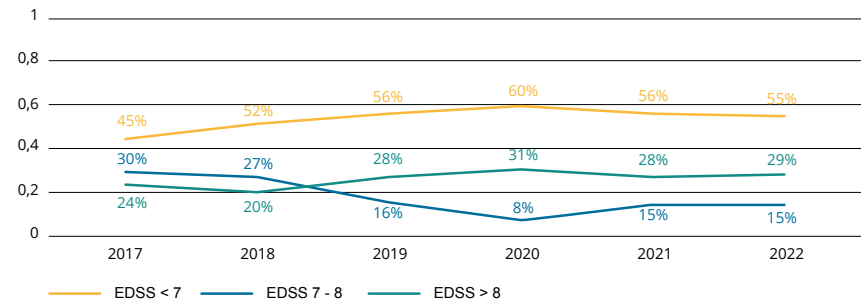
Dit alles betekent een gemiddelde **bedbezetting** van 59%. De weekbezetting stijgt tot 66% en de weekendbezetting daalt tot 46%. De therapeutische weekends zijn opnieuw toegelaten. Het aantal chronische patiënten wordt zo veel als mogelijk afgestemd op het aantal dat voorzien is binnen onze chronische conventie. Er wordt actief ingezet op onze reva-conventie en TMST conventie. Dit alles zorgt ervoor dat de gemiddelde bedbezetting elk jaar daalt.

We stellen vast dat patiënten meer en meer wensen gehospitaliseerd te worden in een privé kamer ook dit heeft een impact op de bedbezetting.

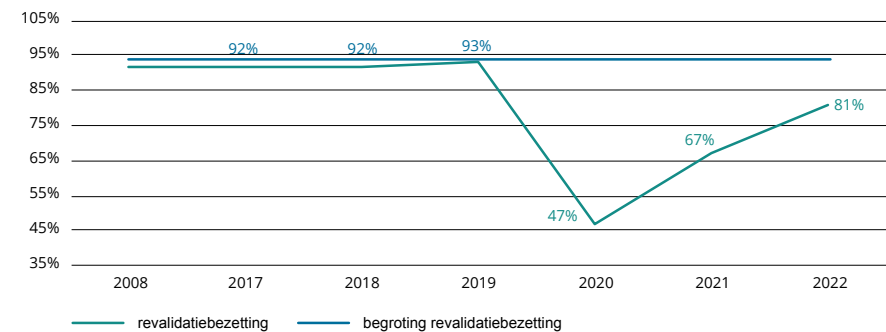

Het patiënten profiel is duidelijk aan de hand van onderstaande grafiek waarbij de EDSS score van alle gehospitaliseerde patiënten is weergegeven.

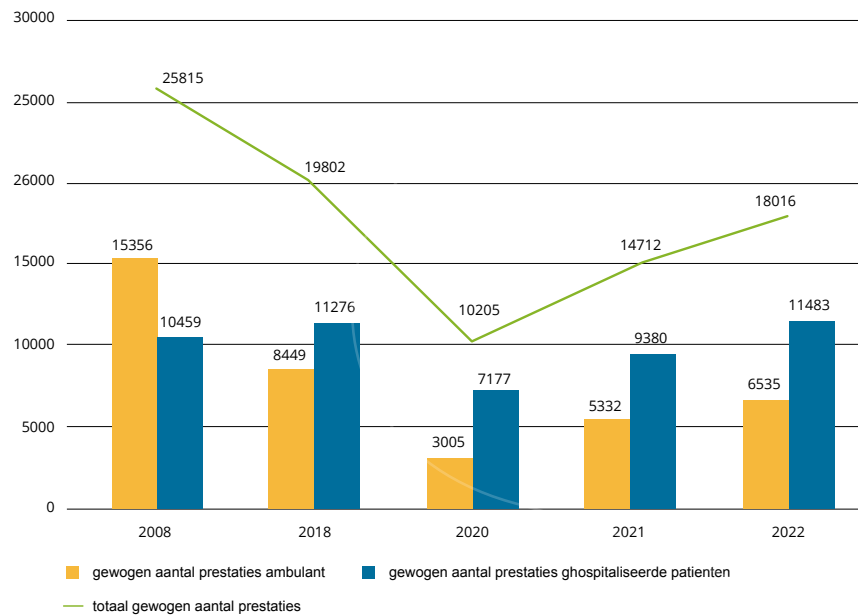

Patiënten worden ondanks de covid-19 besmettingen dringend opgenomen voor de behandeling van acute medische problemen of de behandeling van hun covid-19 infectie.

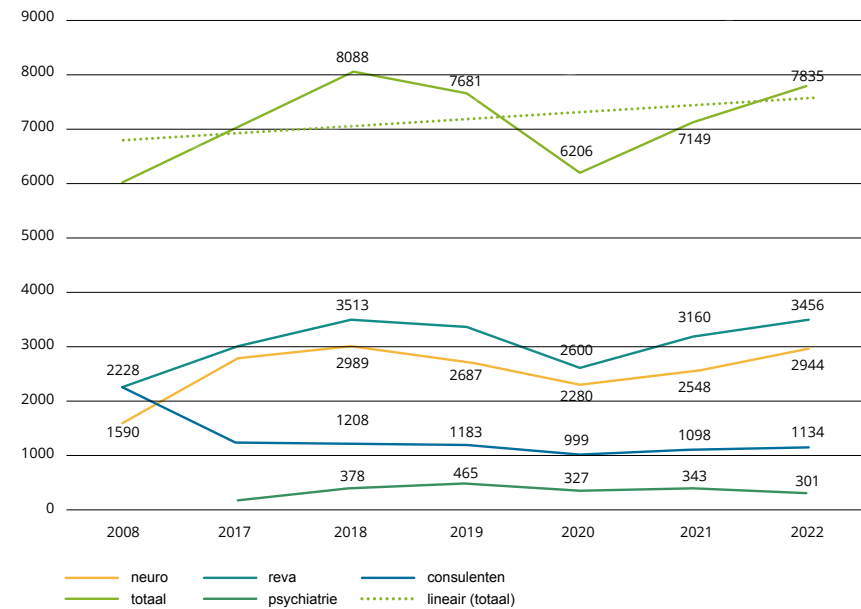
We streven elk jaar een **revalidatiebezetting** van 94% na. De bezetting van de ambulante revalidatie is sterk gestegen naar 81% maar nog steeds meer dan 10% onder de normale activiteit. Gelukkig werd dit gecompenseerd door het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid.

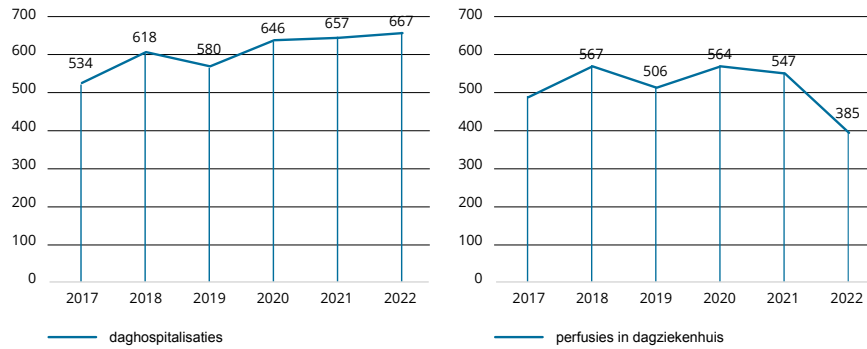
Een overzicht van de revalidatieprestaties waaruit blijkt dat het herstel na de corona periode nog niet volledig is.

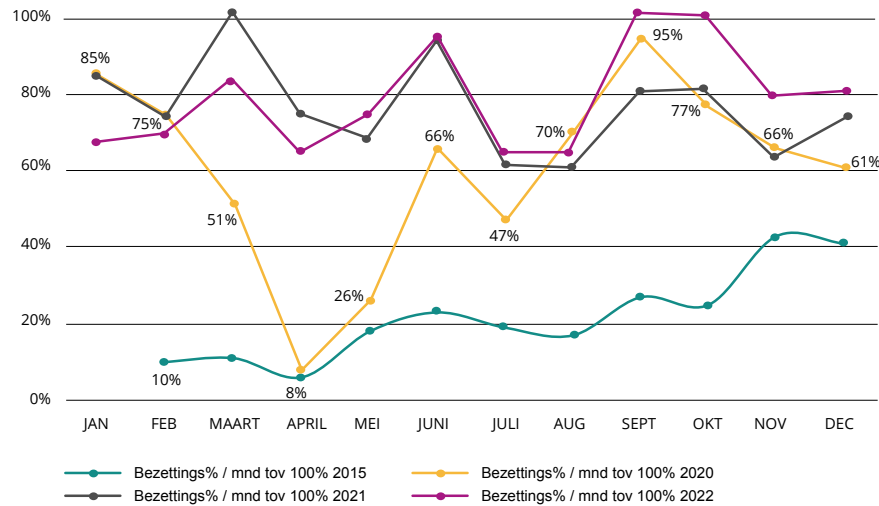
Het totaal aantal raadplegingen is verder gestegen tot 7835. Hiermee stijgen we opnieuw naar een normaal aantal consultaties per jaar. Artsen combineerden normale consultaties met tele-consultaties; hoewel dit aandeel beperkt bleef en sterk varieerde van arts tot arts.

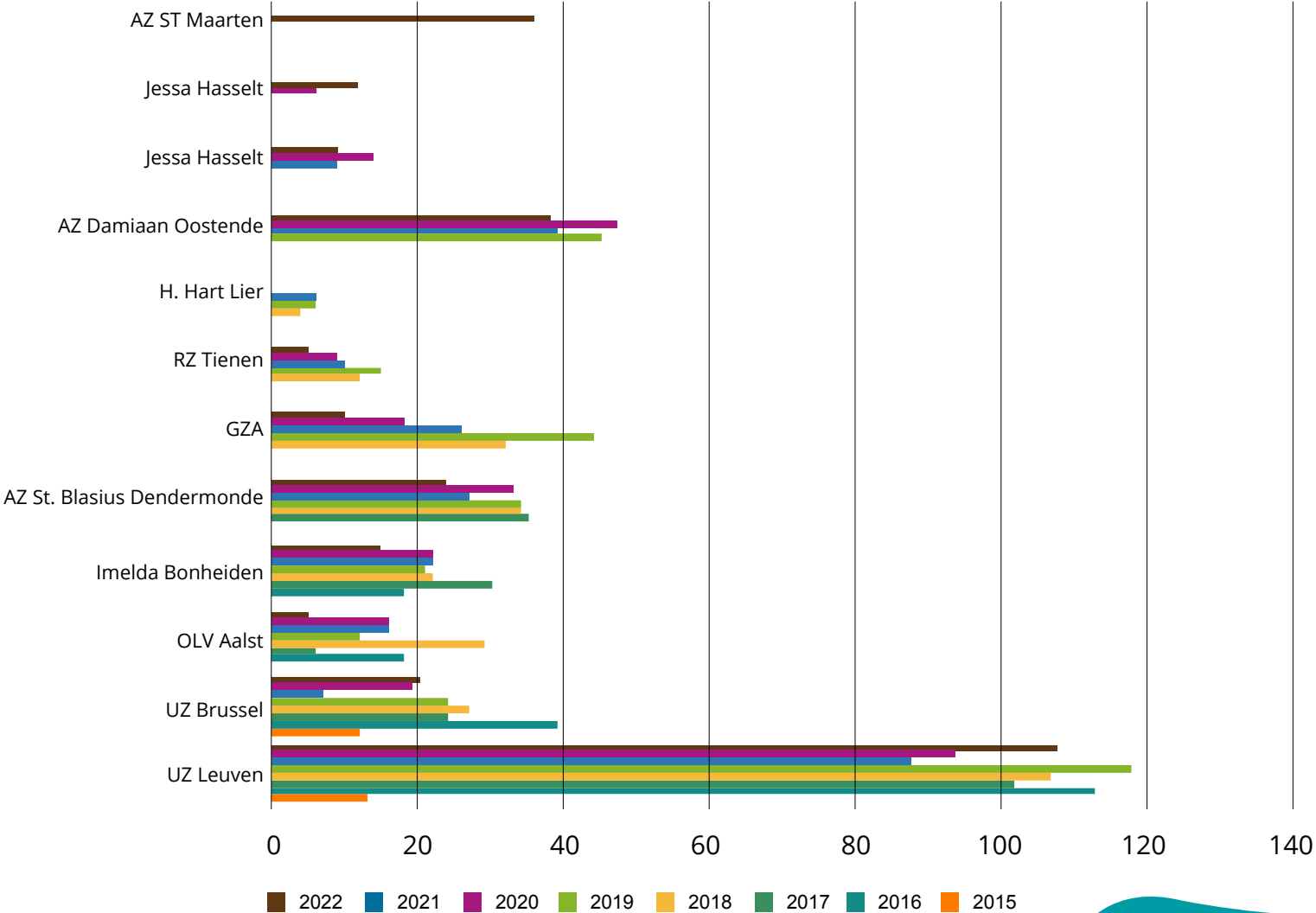

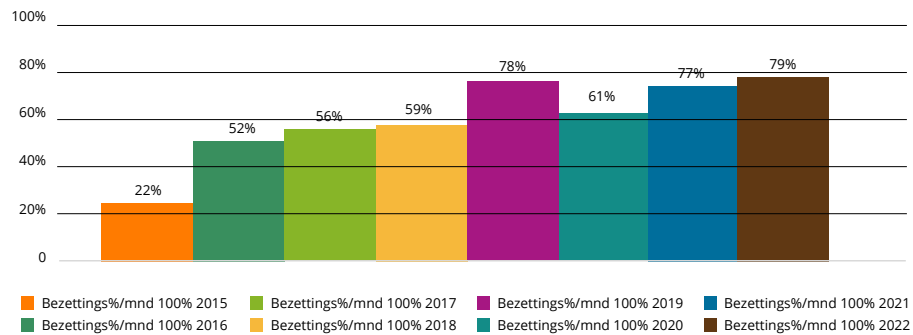
Het aantal **dag hospitalisaties** steeg opnieuw, het aantal perfusies binnen het daghospitaal daalde echter gevoelig (minder toediening van medicatie IV bij patiënten die recent besmet of gevaccineerd waren en de medicatietoediening kan recent ook subcutaan gebeuren ipv IV).

De **bezettingsgraad van de TMST** raadpleging komt overeen met de begroting; namelijk 80%.

Het aantal **multidisciplinaire consultaties** in de satellietziekenhuizen is weergegeven in de volgende grafiek. In 2022 slaagden we erin om ondanks de Covid 19 besmettingen een bijkomende samenwerkingsovereenkomst af te sluiten met het St. Maarten ziekenhuis in Mechelen. We hebben ondertussen een TMST samenwerkingsovereenkomst met twaalf universitaire en algemene ziekenhuizen over heel Vlaanderen.

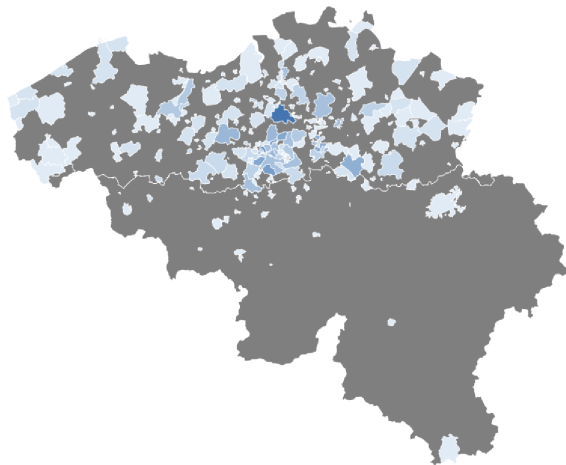

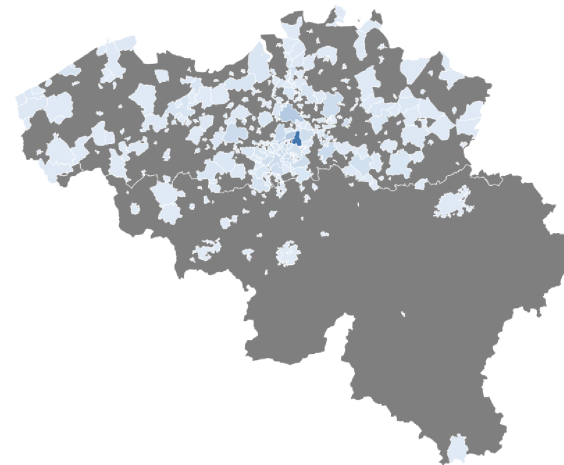
Het TMST team behaalde hun hoogste bezettingsgraad ooit; bijna 80%.

De kaarten hiernaast geeft een overzicht van de **herkomst** van onze gehospitaliseerde en ambulante patiënten. Het is duidelijk dat het NMSC zijn supra-regionale rol opneemt en dit zowel in Vlaanderen als in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

HERKOMST GEHOSPITALISEERDE PATIËNTEN 2022

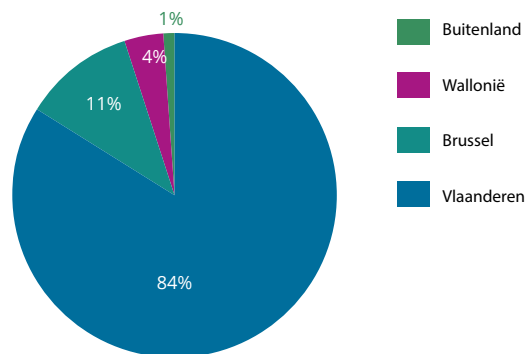
HERKOMST AMBULANTE PATIËNTEN 2022

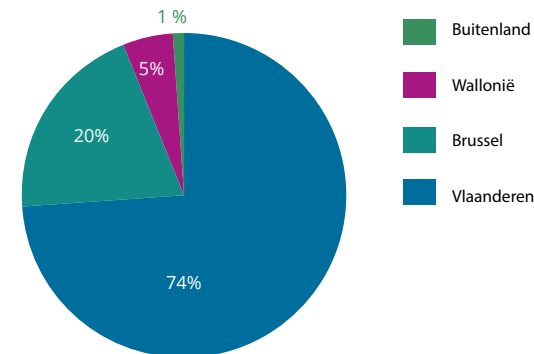

84% van onze ambulante patiënten komen uit Vlaanderen, 11% uit Brussel. Bij de gehospitaliseerde patiënten komt 20% uit Brussel, 74% uit Vlaanderen.

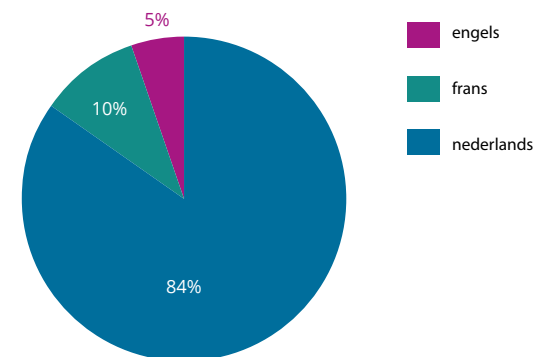
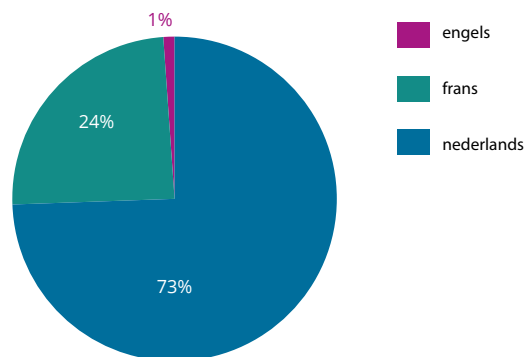
HERKOMST AMBULANTE PATIËNTEN

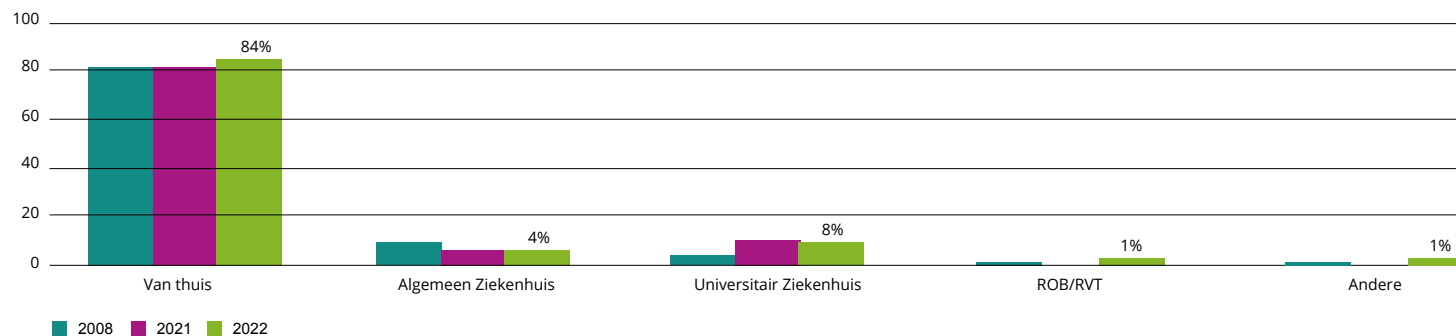
HERKOMST GEHOSPITALISEERDE PATIËNTEN

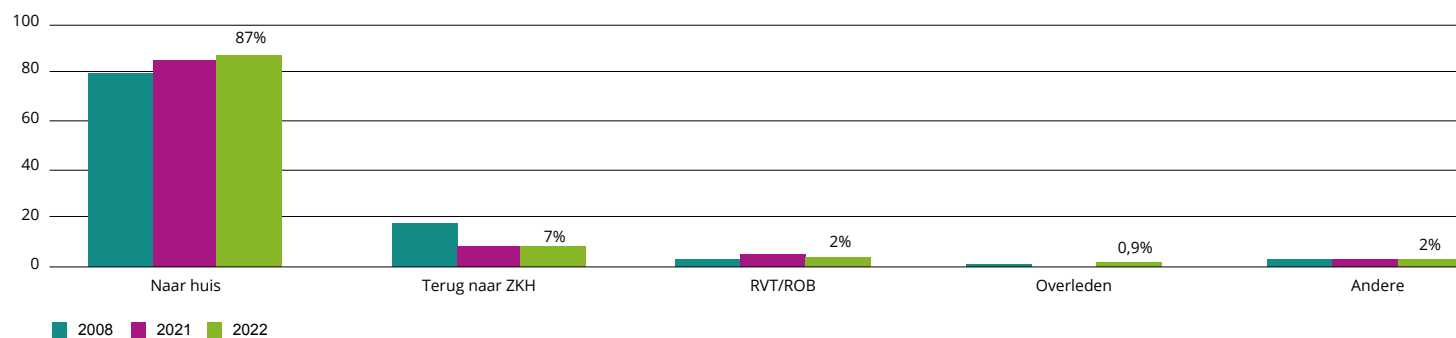
24% (+3%) van onze gehospitaliseerde patiënten zijn Franstalig, 10% (-7%) van onze ambulante patiënten zijn Franstalig.

84% (+2%) van onze patiënten komen van thuis, 12% (-3%) wordt opgenomen vanuit een ander ziekenhuis. Deze cijfers volgen de trend van de afgelopen jaren met uitzondering van 2020 waar we meer patiënten opnamen van een ander ziekenhuis al dan niet besmet met covid-19.

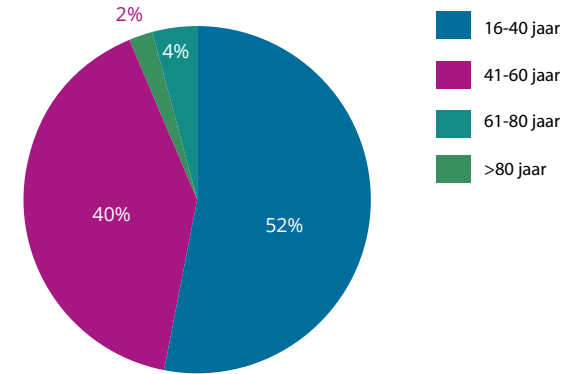
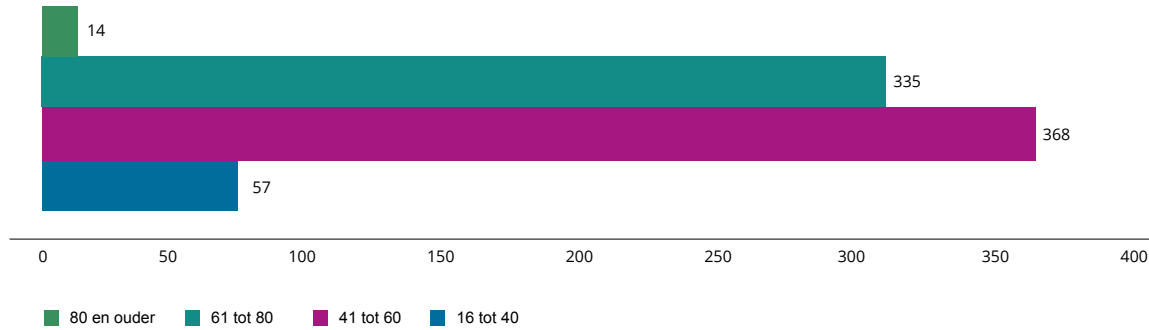

87% (+2%) van de patiënten keert terug naar huis na een hospitalisatie in het NMSC, slechts 7% keert terug naar een ziekenhuis.

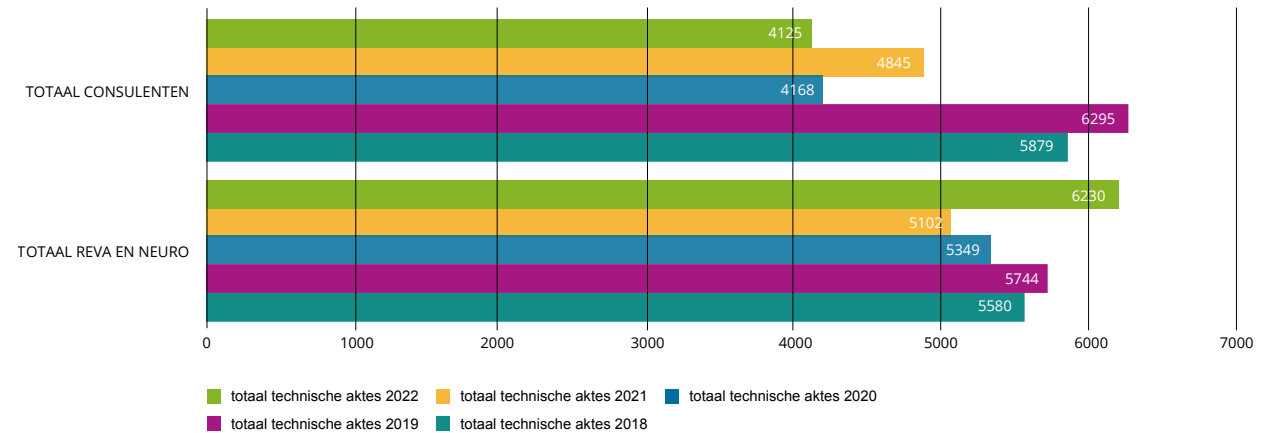

47% (+1%) van onze patiënten bevinden zich in de leeftijdscategorie van 41 tot 60 jaar.

Het grootste aantal ligdagen wordt echter gerealiseerd in de categorie 61 tot 80 jaar

Het aantal **technische prestaties van de externe artsen** is fel afgenomen, dit werd ruimschoots overgenomen door onze eigen artsen. Het aantal technische prestaties van onze eigen artsen is het hoogste aantal in de afgelopen 5 jaar.

Eric Vanderheyden
Algemeen directeur

MEDISCH BELEID

INNOVATIEVE PROJECTEN EN REALISATIES

Artsen

2022 was het derde opeenvolgende jaar waarin het medische departement zich diende aan te passen omwille van de Covid-19 pandemie. Hoofdtak van afgelopen jaar was het aansturen van de continue evenwichtsoefening tussen adequate aanpak covid met al de beperkende maatregelen en de zorg voor zoveel mogelijke personen met MS te voorzien. De artsen bleven een belangrijke rol in het vaccinatiebeleid van zowel de medewerkers als de patiënten spelen. Ook in 2022 werden er nieuwe medicamenteuze opties (DMT's) voor de personen met MS terugbetaald in België. Voor deze nieuwe medicatie werden door de neurologen, de verpleegkundigen van de polikliniek en de apothekers duidelijke afspraken gemaakt over correcte toediening, opvolging door opmaak van een protocol. Onze werking dienden we ook continu aan te passen aan de toenemende complexiteit van het medisch management van multiple sclerose, door het wijzigend (en toenemend landschap der immunomodulatoren) maar bijvoorbeeld ook de interactie met de pandemie, vaccinaties, zwangerschapsplanning, etc.

De dienst neurologie werd versterkt met Dr Laetitia della Faille. Zij zal de neurologische opvolging van de patiënten van team 1 verzekeren en draagt bij aan de klassieke en multidisciplinaire raadplegingen. Ze heeft een contractuele aanstelling van 6/10. Zij zal ook bijdragen aan de raadpleging algemene neurologie. Voor een deel van deze raadpleging is er sinds 2022 een overeenkomst met de dienst neurologie van UZLeuven om patiënten uit onze regio bij een neurologische vraag een consultatie te voorzien.

Sinds 2018 is het NMSC erkend als stageplaats arts-specialisten in opleiding voor de disciplines neurologie en fysische geneeskunde en revalidatie. Sinds 2021 zijn er ook twee opleidingsplaatsen voor de erkenning tot neurologische revalidatie. In 2022 is het gelukt om de toegestane opleidingsmogelijkheden optimaal in te vullen. Naast de dagdagelijkse begeleiding van de assistenten zijn er patiënten kransen en overlegmomenten voorzien.

Om wetenschappelijk werk en representatie van het ziekenhuis te ondersteunen werd er besloten om hiervoor structureel tijd in te bouwen. Dit onder vorm van een halve dag thuiswerk per week, voor de artsen met een aanstelling van gelijk aan of meer dan 7/10.

WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK NMSC

Wetenschappelijke publicaties

De medewerkers van het NMSC Melsbroek publiceerden in 2022 samen 20 peer-reviewed artikels, 1 boek, 3 boekhoofdstukken en 1 richtlijn.

Peer-reviewed papers

1. Baijot J, Van Laethem D, Denissen S, Costers L, Cambron M, **D'Hooghe M**, **D'Hooghe MB**, Vanbinst AM, De Mey J, Nagels G, Van Schependom J. Radial diffusivity reflects general decline rather than specific cognitive deterioration in multiple sclerosis. *Sci Rep*. 2022 Dec 16;12(1):21771. doi: 10.1038/s41598-022-26204-z. PMID: 36526708; PMCID: PMC9758146. SCI IF 2021: 4.997, Q2.
2. Bharadia, T., Vandercappellen, J., Chitnis, T., **Eelen, P.**, Bauer, B., Bricchetto, G., Lloyd, A., Schmidt, H., King, M., Fitzgerald, J., Hach, T., & Hobart, J. (2022). Patient-reported outcome measures in MS: Do development processes and patient involvement support valid quantification of clinically important variables?. *Multiple sclerosis journal - experimental, translational and clinical*, 8(2), 20552173221105642. <https://doi.org/10.1177/20552173221105642>
3. Borragán, G., Benoit, C. E., Schul, N., Strauss, M., De Schepper, M., **Roekens, V.**, & Peigneux, P. (2022). Impaired Sequential but Preserved Motor Memory Consolidation in Multiple Sclerosis Disease. *Neuroscience*, 487, 99–106. <https://doi.org/10.1016/j.neuroscience.2021.12.029>
4. Bricchetto G., Tacchino A., Leocani L., **Kos D.** (2022). Impact of Covid-19 emergency on rehabilitation services for Multiple Sclerosis: An international RIMS survey, *Multiple Sclerosis and Related Disorders*, 67,2022, 104179, <https://doi.org/10.1016/j.msard.2022.104179>.
5. De Coninck L., **Peeters N.** Ouderen kunnen na een heupfractuur langer thuis blijven wonen met een uitgebreid oefenprogramma? (2022) *Minerva duiding, Tijdschrift voor Evidence-Based Medicine*, 21(4), 87 – 90. www.minerva-ebm.be/NL/Article/2259.
6. Denissen, S., Engemann, D. A., De Cock, A., Costers, L., Baijot, J., Laton, J., Penner, I. K., Grothe, M., Kirsch, M., **D'Hooghe, M. B.**, **D'Haeseleer, M.**, Dive, D., De Mey, J., Van Schependom, J., Sima, D. M., & Nagels, G. (2022). Brain age as a surrogate marker for cognitive performance in multiple sclerosis. *European journal of neurology*, 29(10), 3039–3049. <https://doi.org/10.1111/ene.15473>
7. Dobson R, Rice DR, **D'hooghe M**, Horne R, Learmonth Y, Mateen FJ, Marck CH, Reyes S, Williams MJ, Giovannoni G, Ford HL. Social determinants of health in multiple sclerosis. *Nat Rev Neurol*. 2022 Dec;18(12):723-734. doi: 10.1038/s41582-022-00735-5. <https://www.nature.com/articles/s41582-022-00735-5>
8. Jansa, J., Ferdinand, S., Milo, M., Løyning, I. G., Huilla, T., Kallmayer, L., Ilsbroux, S., Filló, N., Raats, J., Jakobson, J., & **Kos, D.** (2022). Performance of Activities of daily living in people with multiple sclerosis. *Multiple sclerosis and related disorders*, 57, 103342. <https://doi.org/10.1016/j.msard.2021.103342>
9. Kahraman, T., Rasova, K., Jonsdottir, J., Medina, C. S., **Kos, D.**, Coote, S., Tacchino, A., Smedal, T., Arntzen, E. C., Quinn, G., Learmonth, Y., Pedulla, L., Moumdjian, L., & Kalron, A. (2022). The impact of the COVID-19 pandemic on physical therapy practice for people with multiple sclerosis: A multicenter survey study of the RIMS network. *Multiple sclerosis and related disorders*, 62, 103799. Advance online publication. <https://doi.org/10.1016/j.msard.2022.103799>
10. **Kos D.** Aangepaste en uitgebreide ondersteunende technologie en telegorg effectief om personen met dementie langer en veiliger thuis te laten wonen? (2022) *Minerva duiding, Tijdschrift voor Evidence-Based Medicine*, 21(2), 39 – 42. www.minerva-ebm.be/NL/Article/2248
11. **Kos D.** Dosis-responsrelatie tussen fysieke activiteit en risico van depressie. *Minerva duiding, Tijdschrift voor Evidence-Based Medicine*, 2022, 21(10), 242/245. www.minerva-ebm.be/NL/Article/2295
12. Kuhlmann T, Moccia M, Coetzee T, Cohen JA, Correale J, Graves J, Marrie RA, Montalban X, Yong VW, Thompson AJ, Reich DS; International Advisory Committee on Clinical Trials in Multiple Sclerosis (including **Kos D**). Multiple sclerosis progression: time for a new mechanism-driven framework. *Lancet Neurol*. 2022 Nov 18;S1474-4422(22)00289-7. doi: 10.1016/S1474-4422(22)00289-7.

13. Moumdjian L, Smedal T, Arntzen EC, van der Linden ML, Learmonth Y, Pedullà L, Tacchino A, Novotna K, Kalron A, Yazgan YZ, Nedeljkovic U, **Kos D**, Jonsdottir J, Santoyo-Medina C, Coote S. Impact of the COVID-19 Pandemic on Physical Activity and Associated Technology Use in Persons With Multiple Sclerosis: An International RIMS-SIG Mobility Survey Study. *Arch Phys Med Rehabil*. 2022 Jun 26;S0003-9993(22)00478-6. doi: 10.1016/j.apmr.2022.06.001. Epub ahead of print. Moumdjian, L., Six, J., Veldkamp, R., Geys, J., Van Der Linden, C., Goetschalckx, M., **Van Nieuwenhoven, J.**, Bosmans, I., Leman, M., & Feys, P. (2022). Embodied learning in multiple sclerosis using melodic, sound, and visual feedback: a potential rehabilitation approach. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1513(1), 153–169. <https://doi.org/10.1111/nyas.14777>
14. **Pauwels, A.**, Van Schependom, J., Devolder, L., **Van Remoortel, A.**, Nagels, G., Bjerke, M., & **D'hooghe, M. B.** (2022). Plasma glial fibrillary acidic protein and neurofilament light chain in relation to disability worsening in multiple sclerosis. *Multiple sclerosis (Houndmills, Basingstoke, England)*, 28(11), 1685–1696. <https://doi.org/10.1177/13524585221094224>
15. Sadeghi, N., **Eelen, P.**, Nagels, G., Cuvelier, C., Van Gils, K., **D'hooghe, M. B.**, Van Schependom, J., & **D'haeseleer, M.** (2022). Innovating Care in Multiple Sclerosis: Feasibility of Synchronous Internet-Based Teleconsultation for Longitudinal Clinical Monitoring. *Journal of personalized medicine*, 12(3), 433. <https://doi.org/10.3390/jpm12030433>
16. Temmerman, J., Van Der Veken, F., Engelborghs, S., Guldolf, K., Nagels, G., Smeets, D., Allemeersch, G. J., Costers, L., **D'hooghe, M. B.**, Vanbinst, A. M., Van Schependom, J., Bjerke, M., & **D'haeseleer, M.** (2022). Brain Volume Loss Can Occur at the Rate of Normal Aging in Patients with Multiple Sclerosis Who Are Free from Disease Activity. *Journal of clinical medicine*, 11(3), 523. <https://doi.org/10.3390/jcm11030523>
17. Van Laethem D, Van de Steen F, **Kos D**, Naeyaert M, Van Schuerbeek P, **D'Haeseleer M**, **D'Hooghe MB**, Van Schependom J, Nagels G. Cognitive-motor telerehabilitation in multiple sclerosis (CoMoTeMS): study protocol for a randomised controlled trial. *Trials*. 2022 Dec;23(1):1-0. 10.1186/s13063-022-06697-9
18. Van Laethem, D., De Cock, A., Van Schependom, J., Benedict, R., Nagels, G., & **D'hooghe, M.** (2022). Correlates of patient-reported cognitive performance with regard to disability. *Scientific reports*, 12(1), 13489. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-17649-3>
19. Veldkamp, R., Moumdjian, L., van Dun, K., Six, J., **Vanbeylen, A.**, **Kos, D.**, & Feys, P. (2022). Motor sequence learning in a goal-directed stepping task in persons with multiple sclerosis: a pilot study. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1508(1), 155–171. <https://doi.org/10.1111/nyas.14702>

Boek

- Van Hartingsveldt M, le Granse M, **Kos D** (eds) (2023). Grondslagen van ergotherapie (6e druk). Houten: Bohn, Stafleu & Loghum. BSNR: 9789036828284.

Hoofdstuk boek

- Satink T, **Kos D**, Van de Velde D. Kerndomein van ergotherapie. In: Van Hartingsveldt M, le Granse M, Kos D (eds) (2023). Grondslagen van ergotherapie (6e druk), pp 23-38. Houten: Bohn, Stafleu & Loghum DOI: 10.1007/978-90-368-2829-1_2.
- Zamstra A, **Kos D**. Ergotherapiemodellen, een inleiding. In: Van Hartingsveldt M, le Granse M, Kos D (eds) (2023). Grondslagen van ergotherapie (6e druk), pp 255-270. Houten: Bohn, Stafleu & Loghum DOI: 10.1007/978-90-368-2829-1_16.
- Van Hartingsveldt M, **Kos D** (2023). Assessment-instrumenten in ergotherapie. In: Van Hartingsveldt M, le Granse M, Kos D (eds) (2023). Grondslagen van ergotherapie (6e druk), pp 399-418. Houten: Bohn, Stafleu & Loghum DOI: 10.1007/978-90-368-2829-1_25.

Richtlijn

- De Coninck, M., Bouckaert, L., Gielen, E., Milisen, K., Vlaeyen, E., Despriet, D.,..., **Peeters N**, Robyns L & **Kos, D.** (2022). Occupational therapy guideline: Fall prevention in elderly persons with an increased risk of falling. Validated August 17, 2021. Commissioned by EBM Practice Net Working Group Development of Primary Care Guidelines.

Actieve deelname aan wetenschappelijke congressen

Bijdragen op internationale wetenschappelijke congressen, met publicatie van abstract

- Balistieri Santinelli F, Ramari C, Gysemberg G, van Wijmeersch B, **Kos D**, Meyns P, Feys P. Walking fatigability manifests globally in several gait domains in people with multiple sclerosis during a prolonged walking. 38th Congress of ECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands, e-poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 984-1017, <https://doi.org/10.1177/13524585221126910>.
- Kahraman T, Rasova K, Jonsdottir J, Santoyo Medina C, **Kos D**, Coote S, Tacchino A, Smedal T, Arntzen EC, Quinn G, Learmonth YC, Pedullà L, Moumdjian L, Kalron A. The impact of the COVID-19 pandemic on physiotherapy services for people with multiple sclerosis: a multicentre survey study of the RIMS network. 38th Congress of ECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands, poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 130 – 691, <https://doi.org/10.1177/13524585221123687>.
- Moumdjian L, Smedal T, Arntzen EC, Van der Linden M, Learmonth Y, Pedullà L, Tacchino A, Novotna K, Kalron A, Yazgan YZ, Nedeljkovic U, **Kos D**, Jonsdottir J, C. Santoyo-Medina C, Coote S. The impact of COVID-19 pandemic on physical activity in persons with multiple sclerosis: an international RIMS-SIG Mobility study. 38th Congress of ECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands, poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 130 – 691, <https://doi.org/10.1177/13524585221123687>.
- Pauwels A, Raes J, **D'hooghe MB** (on behalf of MICROMS team). "Gut microbiota associated with disability worsening in multiple sclerosis." European Academy of Neurology, June 25-28, 2022, Vienna: late breaking news: invited presentation. <https://doi.org/10.55788/56e1d3b5>.
- **Peeters G, Van Remoortel A**, Nagels G, Van Schependom J, **D'haeseleer M**. "The 'coronavirus disease of 2019' is associated with disability worsening in patients with multiple sclerosis". 38th Congress of the European Committee for Treatment and Research in Multiple Sclerosis. Oct 26-28, 2022. Amsterdam, the Netherlands: poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 130 – 691, <https://doi.org/10.1177/13524585221123687>.
- **Peeters G, Van Remoortel A**, Nagels G, Van Schependom J, **D'haeseleer M**. The 'Coronavirus disease of 2019' is associated with disability worsening in patients with multiple sclerosis. 38th Congress of ECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands, poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 130 – 691, <https://doi.org/10.1177/13524585221123687>.
- **Peeters N, D'hooghe M, Ferdinand S, Kos D**. Scoring methods of cognitive fatigability in people with multiple sclerosis. 38th Congress of ECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands, poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 130 – 691, <https://doi.org/10.1177/13524585221123687>.
- Poncelet M, Balistieri Santinelli F, Moumdjian L, Ramari C, **Kos D**, Gysemberg G, Feys P. Test-retest reliability of spatial-temporal gait parameters (minute-by-minute) in people with multiple sclerosis during the 6MWT. 38th Congress of ECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands, e-poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 984-1017, <https://doi.org/10.1177/13524585221126910>.
- Raats J, Feys P, Gysemberg G, **Ferdinand S**, Levin MF, Lamers I. Psychometric properties of the modified reaching performance scale in persons with multiple sclerosis. 38th Congress of ECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands, poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 130 – 691, <https://doi.org/10.1177/13524585221123687>.
- Ramari C, **D'hooghe M, Kos D**, Dalgas U, Feinstein A, Amato MP, Bricchetto G, Chataway J, Chiaravalloti ND, Cutter G, DeLuca J, Farrell R, Filippi M, Freeman J, Inglese M, Meza C, Motl RW, Rocca MC, Sandroff BM, Salter E, Severijns D, Feys P. Prevalence of motor and cognitive fatigability in progressive multiple sclerosis and related factors. 38th Congress of ECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands, poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 130 – 691, <https://doi.org/10.1177/13524585221123687>.

- Santinelli FB, Ramari C, Gysemberg, Wijmeersch B, **Kos D**, Meyns P, Feys P. Walking fatigability manifests globally in several gait domains in people with multiple sclerosis during a prolonged walking; 38th Congress ofECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands, e-poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 984-1017, <https://doi.org/10.1177/13524585221126910>
- Temmerman J, Van Remoortel A, Wittens MMJ, **D'hooghe MB**, Nagels G, Pauwels A, Smeets D, Van Schependom J, Bjerke M, Engelborghs S, **D'haeseleer M**. Accelerated brain volume loss in patients with multiple sclerosis: do real-world observations align with standardized research findings? E-poster at the 38th Congress of the European Committee for Treatment and Research in Multiple Sclerosis. Oct 26-28, 2022. Amsterdam, the Netherlands. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 984-1017, <https://doi.org/10.1177/13524585221126910>.
- Temmerman J, Van Remoortel A, Wittens MMJ, **D'hooghe MB**, Nagels G, Pauwels A, Smeets D, Van Schependom J, Bjerke M, Engelborghs S, **D'haeseleer M**. Accelerated brain volume loss in patients with multiple sclerosis: do real-world observations align with standardized research findings? 38th Congress ofECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands, e-poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 984-1017, <https://doi.org/10.1177/13524585221126910>.
- Veldkamp R, **D'hooge M**, **Kos D**, Sandroff BM, DeLuca J, Salter A, Feinstein A, Amato MP, Bricchetto G, Chataway J, Farrell R, Chiaravalloti ND, Dalgas U, Filippi M, Freeman J, Motl RW, Meza C, Inglese M, Rocca MA, Cutter G, Feys P, On behalf of the CogEx Research Team. Profiling cognitive-motor interference in cognitively impaired persons with progressive multiple sclerosis. 38th Congress ofECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands, e-poster presentation. Published in: Multiple Sclerosis Journal, 2022, 28(3_Suppl), 984-1017, <https://doi.org/10.1177/13524585221126910>.
- of Clinical Biology, UZ Brussel. Bowling stones Conference Center Brussels, October 25, 2022: presentation.
- **D'hooghe MB**. "The role of stress in MS? influence on progression", opening lecture. Special Interest Group Occupation RIMS, "Stress management in Multiple Sclerosis, in-between meeting, September 1-3, 2022, NMSC, Melsbroek: invited presentation.
- **D'hooghe MB**.ECTRIMS/RIMS, Amsterdam, October 26-28, 2022. Chair session Young investigators.
- **Kos D**. "Fatigue management in MS rehabilitation". 38th Congress ofECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam, The Netherlands. Invited presentation.
- **Kos D**. 38th Congress ofECTRIMS & 27th Annual Conference of RIMS, 26-28 October 2022 / Amsterdam. Chair Scientific Session RIMS: "People with MS at work: the role of vocational rehabilitation".
- Costa Goms F, Vanbeylen A, Goris M, Goris P, Vertriest G, **Kos D** (2022). Evaluating the assessment of people with MS in physical therapy: a prospective observational study. RIMS SIG Mobility meeting, 28-29 October 2022, Amsterdam (NL).
- **Kos D**. "MS related fatigue and energy management". Tweedaags neurologisch - neurochirurgisch congres '22, Belgische Vereniging voor Neurooverpleegkundigen, April 28th 2022, Blankenberge, Belgium. Invited presentation.
- **Kos D**. "Rehabilitation in MS". Belgian MS Study Group, May 28th 2022, Brussels, Belgium. Invited presentation.
- **Kos D**. "Vermoeidheid zichtbaar maken in het therapeutisch handelen: uitdagingen en kansen. Jaarcongres Ergotherapie, October 8th, 2022, 's Hertogenbosch, The Netherlands. Keynote lecture.
- **Peeters N**, Alaerts K, Kos D. Measurement of cognitive fatigability in people with Multiple Sclerosis. 18th World Federation of Occupational Therapists (WFOT) Congress, Paris (FR), August, 28-31 2022. Oral presentation.

Bijdragen op internationale wetenschappelijke congressen, zonder publicatie van abstract

- **D'hooghe MB**, Devolder L. "Investigating the microbiome in MS: Promises, challenges and pitfalls". Microbiome: from benchtop to bedside, department

- **Swinnens C**, Bogaert D, Beeckman A-S, Noë S, Verbeke E, Kos D, Van Nuffelen G, Vanderwegen J. The effect of fatigue of a tongue fatigue task on tongue strength and subjective fatigue in persons with multiple sclerosis. 12th Annual Congress of the European Society for Swallowing Disorders – Deglutology: (re)Connecting in Dysphagia, Leuven (BE), September 12-16th 2022: e-poster presentation.
- Van Gils A, **Kos D**, Verheyden G. Bimanual performance at six and twelve months after stroke is predicted by grasp function and stroke severity early after stroke. 18th WFOT Congress, Paris (FR), August, 28-31 2022. Oral presentation.
- **Peeters, N.** Stress measurement in multiple sclerosis. RIMS SIG Occupation in between meeting, Melsbroek (Be), September 2022. Oral Presentation
- **Peeters, N.** and **Ferdinand, S.** Organization of the RIMS SIG Occupation in-between meeting in the National MS Center Melsbroek. Melsbroek, B, September 2022.

Wetenschappelijke projecten waarvan NMSC opdrachtgever is

- Betrouwbaarheid en validiteit van de Melsbroek Disability Scoring Test (MDST) (2021-2022).
- Impact van Covid+ infectie op klinische parameters van MS (2021-2023)
- Effect van ademkrachtraining (EMST) op longfunctie: retrospectieve evaluatie (2022).
- Accelerated Brain Volume Loss in People With Multiple Sclerosis (BraVoLoinMS) (2021-2022)

Wetenschappelijke samenwerking

In 2022 werd samengewerkt met externe partners in volgende projecten: Cognitive-motor telerehabilitation in multiple sclerosis (CoMoTeMS) (Vrije Universiteit Brussel) (multicenter, nationaal) (2022-2024)

- Effect of motor entrainment to auditory cues and music during walking on quality of movement and perceived fatigue in persons with multiple sclerosis with cerebellar lesions (UHasselt & UGent) (multicenter, nationaal) (2021-2023)
- Walking-related fatigability in multiple sclerosis (UHasselt) (multicenter, nationaal) (2021-2023)
- Psychometrische eigenschappen van door patiënten gerapporteerde vragenlijsten ter beoordeling van problemen met dubbeltaken in het dagelijks

leven bij personen met MS: een internationaal multicentrisch onderzoek (UHasselt) (multicenter, internationaal) (2022-2023)

- MS@Work Vlaanderen: De MS toolkit als duurzame oplossing voor arbeidsproblemen bij personen met Multiple Sclerose (Hogeschool PXL Hasselt) (multicenter, nationaal) (2020-2022)
- CogEx-studie (Sunnybrook Hospital, University of Toronto) (multicenter, internationaal) (2019-2022)
- Learning Strategies for improving dual task performance in Multiple Sclerosis (StradiMS) (UHasselt) (multicenter, nationaal) (2020-2021)
- Physiological Responses of Fatigability in MS (PREFIMS) (KU Leuven) (multicenter, nationaal) (2020-2022)
- COVID-19 survey project RIMS - Special Interest Group Mobility (multicenter, international) (2021-2022)
- Social determinants of health in MS: international group of MS neurologists and health care professionals with colleagues from UK, Australia, US, Columbia and Belgium.
- MS gut microbiome project: collaboration with department of Microbiology and Immunology, KU Leuven (team leader Jeroen Raes)
- "Onderzoek voor de evaluatie van het BelRAI revalidatie instrument in een representatief staal van de long term revalidatie in Vlaanderen – opleiding en test bij een representatief staal (deel 2)". Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en gezin, Vlaamse overheid.

Valorisatie van onderzoek:

Het onderzoek werd geïmplementeerd in de praktijk en gevaloriseerd in verschillende voordrachten voor therapeuten, verpleegkundigen, neurologen en revalidatieartsen en in de uitwerking van de zorgprogramma's. Daarnaast werden verschillende populariserende artikels gepubliceerd door personeelsleden van het NMSC.

- Online seminar "MS clinical research @ NMSC" voor personen met MS en geïnteresseerden, 22 september 2022. Organisatie door NMSC.
- Wetenschappelijk Symposium mmv Prof. Dr. Joep Killestein, Nationaal MS Center, 16 juni 2022
- Verdoodt R. De persoon met MS in zijn context. MS Expert, 2022, 7(2), 4-6.
- D'hooghe MB: lid van Redactieraad het tijdschrift "WOMS-info", de 6-maandelijkse wetenschappelijke bijlage van het ledentijdschrift van de MS Liga sinds 2003. Telkens actieve bijdrage o.v.v. 'vertaling' van een wetenschappelijk artikel. Beurtról onder de redactieleden voor de eindredactie.
- Eelen P, D'haeseleer M. MS, chronische aandoening met veel gezichten. Artikel voor Overal Thuis.
- Temmerman J, Engelborghs S, **D'haeseleer M.** Multiple sclerose patiënten zonder ziekteactiviteit hebben normaal hersenvolumeverlies voor de leeftijd. Artikel voor Neuron.
- D'haeseleer M. Teleconsultatie bij MS. Interview voor Biogen.
- Vleugels L. Stress en MS: doorbreek de cirkel! MS Link, 14(3): 4-7.

Begeleiding van Doctoraatsstudenten:

- D'hooghe MB: promotor van Ayla Pauwels, MD, November 21st, 2022: Public defense PhD Life Sciences and Medicine, Ayla Pauwels, MD, VU Brussel (promotor MB D'hooghe) and KU Leuven (Jeroen Raes) (Joint PhD). "Biomarkers of MS disease course in the blood and in the gut".
- D'hooghe MB: copromotor van Delphine Van Laethem, MD (promotor G Nagels): "Assessment and treatment of cognitive impairment in multiple sclerosis".

Begeleiding van tweede en derde cyclus studenten:

- Kos D (promotor), Peeters N (co-promotor): masterproef MSc in de ergotherapeutische wetenschap Daes, S. Cognitive Fatigability and Heart Rate Variability in healthy individuals. Instellingen: KU Leuven, UGent, UHasselt, en UAntwerpen.
- D'hooghe MB (promotor), Van Remoortel A (begeleider): masterproeven farmacie VUB Brussel:
  - 4/2/2022: Jelle Schelkens: "Vascular comorbidities and their impact on MS progression"
  - 15/6/2022: Safi Shamaila: "Association of 25 OH vitamin D and uric acid with progression in MS"
  - 7/9/2022: Hamza Thoalfakar: "A comparison of general health factors between 2 groups with different degree of MS-related disability".
- D'hooghe MB, promotor - Ann Van Remoortel, begeleider, van wetenschappelijke stage en masterproef geneeskunde, VUB Brussel, 2021-2022: Thomas Cuveele: "The relationship between hair cortisol concentrations and depressive symptoms in patients with multiple sclerosis: a cross-sectional and longitudinal study"
- D'haeseleer M. Promotor of Joke Temmerman (Biomedical and Medical Sciences, 2020-current): "Inflammation driving neurodegeneration in Alzheimer's disease and multiple sclerosis": paving the way for prevention of functional decline. Associated SCI Q2 publication in Journal of Clinical Medicine.
- D'haeseleer M. Promotor of Gertjan Peeters (Master of Medicine, 2021-ongoing): "Impact of coronavirus 2019 on the clinical course of multiple sclerosis". Associated SCI Q1 (in press) publication in Neurology: Neuroimmunology & Neuroinflammation.
- D'haeseleer M. Promotor of Jens Devolgelaere (Master of Medicine, 2020-ongoing): "Remyelinating potential of exercise therapy in multiple sclerosis".

Manuscript Reviewer

- Manuscript reviewer voor Neurology (Q1), Brain Imaging and Behaviour, European Journal of Neurology (Q1), BMC Medicine (Q1), BMC Neurology, Medical Principles and Practice, International Health Sciences Centre of Kuwait University, Multiple Sclerosis and Related Disorders, Scandinavian Journal of Occupational Therapy, Acto Neurologica Scandinavica, Clinical Neurology and Neurosurgery, Complementary Therapies in Clinical Practice, International Journal of MS Care, Multiple Sclerosis Journal (Q1), Acta Neurologica Belgica, Multiple Sclerosis Journal, Neurorehabilitation and Neural Repair, Multiple Sclerosis Journal: Experimental, Translational and Clinical,, Scientific Reports and Journal of Medical Internet Research.
- Guest Editor of Special Issue "New Frontiers in Neurodegenerative Diseases", Journal of Clinical Medicine.

Aanvragen van grants

- KBS Fund Funds Claire Fauconnier, Ginette Kryksztein & Joseph and Marie-Jeanne Philippart-Hoffelt 2022: "Cognitive fatigability in daily life of people with multiple sclerosis: physiological responses and proof-of-concept of biofeedback-based intervention to improve quality of life" (Promotor: D Kos). Granted € 63.614,94.
- Stichting MS Research NL 2022 "Cognitive behavioural approaches in treating MS fatigue" (Promotor: V. de Groot, Amsterdam UMC, NL). Not granted.
- MS-Liga Vlaanderen vzw 2022-2023 "Physiological Responses in Experimentally Induced Cognitive Fatigability in People with Multiple Sclerosis (PREFIMS 2.0)" (Promotor: D. Kos). Not granted.
- Wetenschappelijk Fonds Willy Gepts (WFWG) 2022: "Combined cognitive-motor telerehabilitation: a novel strategy to achieve remyelination and neuroprotection in multiple sclerosis?" (Promotor: M. D'Haeseleer) (€ 10,470).
- MS-Liga Vlaanderen vzw 2022-2023: "Combined cognitive-motor telerehabilitation: a novel strategy to achieve remyelination and neuroprotection in multiple sclerosis?" (Promotor: M. D'Haeseleer) (€ 38,118).
- Roche Research Grant 2022-2023: "The effect of COVID-19 on the disease course of multiple sclerosis: Belgian lessons learned from Rocky I to Rocky V" (Promotor: M. D'Haeseleer) (€ 30,000).

Engagemeten in wetenschappelijke organisaties, lesopdrachten & academische werking

- RIMS (Rehabilitation In MS): president: prof. Kos, board member: Piet Eelen, SIG Occupation chair: Sofie Ferdinand, SIG Bladder, Bowel and Sexual disorders: Corinne Oosterlinck www.eurims.org
- BSNR (Belgian Society for NeuroRehabilitation): president: Daphne Kos www.bsnr.be/
- EMSP (European MS Platform) MSNursePro: chair Syllabus Committee (Piet Eelen); member steering committee (Daphne Kos) <https://msnursepro.org/>
- BVNV (Belgische Vereniging voor NeuroVerpleegkundigen): voorzitter Special Interest Group "Multiple Sclerose" (MSNB): Piet Eelen www.bvnnv.be/easycms/home
- BVVS (Belgische Vereniging voor Verpleegkundig Specialisten): lid: Piet Eelen, Evelyne Lacquet www.bvvs.be/
- Belgische Studie Groep voor Multiple Sclerose – voorzitter: prof. dr. Bénédicte Dubois. Lid van bestuur: Prof D'haeseleer.
- American Academy of Neurology. Prof D'haeseleer
- International Advisory Committee for Clinical Trials: lid: Daphne Kos www.ectrims.eu/ms-clinical-trials-committee/
- Sinds 1/1/2021: deeltijds hoofddocent aan de Vrije Universiteit Brussel (10% ZAP), verbonden aan het Center for Neurosciences: Prof. D'hooghe.
- LOK groep neurologie Prof D'hooghe en Prof D'haeseleer
- Lid van de Algemene Vergadering van de Belgische Studiegroep voor MS: Prof D'hooghe
- Medische Adviesraad van de Nationale MS Liga: Prof D'hooghe: lid van de medische adviesraad, 3-4 bijeenkomsten per jaar en communicatie op de website gericht op zorgprofessionelen en/of breder publiek
- Lid van de Redactieraad het tijdschrift "WOMS-info", de 6-maandelijkse wetenschappelijke bijlage bij het ledentijdschrift van de MS Liga sinds 2003. Prof d'hooghe

- 2022: Invited review of updated 2015 MSIF brochure on 'Ageing with MS' : Prof D'hooghe www.msif.org/resource/living-well-with-ms-as-you-grow-older/
- Lesgever Cursus 'Neurologie' eerste master geneeskunde VUB – lessen demyeliniserende aandoeningen van het CZS en infecties van het zenuwstelsel. Prof D'haeseleer
- Lesgever Opleidingsonderdeel 'Multiple sclerose en aanverwante neuroinflammatoire aandoeningen' binnen de MaNaMa neurologie.
- Tutor 'Evidence Based Medicine: Inleiding tot klinisch redeneren' tweede bachelor geneeskunde VUB.
- Examinator 'Klinisch Geïntegreerd Eindexamen' derde master geneeskunde VUB.
- Vlaams Netwerk Zeldzame Ziekten – Groep Zeldzame Ziekten – Neurologische Aandoeningen (lid van het kerncomité namens UZ Brussel – coördinatie prof. dr. Rik Vandenbergh) Prof D'haeseleer
- Sinds september 2018: stagemeeester neurologie: begeleiding van ASO's neurologie sinds 2019. Clinical teaching op continue basis aan artsen-specialisten in opleiding (ASO's) neurologie en revalidatie tijdens hun opleiding en passage in het Nationaal MS Centrum, Melsbroek. Prof D'hooghe en Prof D'haeseleer
- Maandelijks overleg in kader van interdisciplinaire MS onderzoeksgroep VU Brussel/UZ Brussel/Nationaal MS Centrum, Melsbroek onder leiding van prof Dr Ir G Nagels, samen met Ron Kooijman (Experimentele Farmacologie VU Brussel), Maria Bjerke (labo neurochemie, klinische biologie, UZ Brussel), Jeroen Van Schependom, Frederik Van De Steen (AIMS), Stefanie Hostenbach, Miguel D'haeseleer, Daphne Kos en Marie D'hooghe.
- Helsci - Certificat Universitaire en Kinésithérapie neurologique: lesgever sinds 2021 deel "SEP et approches de rééducation et multidisciplinaire" door Vertriest Gaëlle; Vanbeylen Antoine

Beleid Wetenschappelijk Onderzoek

- Stuurgroep Wetenschappelijk Onderzoek (Voorzitter: Marie B D'hooghe, Vice-voorzitters: Daphne Kos en Piet Eelen): in 2022 vonden 2 bijeenkomsten plaats.
- WO Patiëntparticipatie: in 2021 werd een WO-Participatieraad opgericht waarin samen met personen met MS gewerkt wordt aan de uitbouw van het WO beleid in het NMSC. De groep kwam twee keer samen in 2022.

Dr. Tom Meurrens Hoofdarts

INITIATIEVEN EN REALISATIES

PATIËNTENZORG

MS blijft voorlopig jammer genoeg een complexe en progressieve ziekte. Personen met MS hebben daarom een uitgebreide en gecoördineerde zorg nodig van een multidisciplinair team van zorgprofessionals om hun kwaliteit van leven te behouden. Het werken in multidisciplinaire teams is cruciaal voor het bieden van de beste zorg aan personen met MS, omdat het een meer holistische benadering van zorg mogelijk maakt, een uitgebreide beoordeling van de behoeften van de patiënt en de ontwikkeling van op maat gemaakte behandelplannen die meerdere aspecten van de ziekte aanpakken. Ook in 2022 werden er op dit vlak in ons centrum verdere stappen vooruit gezet. Dit maakt de job van onze NMSC medewerkers ontzettend waardevol en boeiend. Er is een boeiende beweging in onze samenleving aan de gang namelijk deze waarbinnen de stem van de patiënt luider klinkt.

We omarmen in het NMSC deze evolutie. Meer nog, we hebben een sterke traditie om onze patiënten te betrekken en te raadplegen zowel onder de vorm van dialoog groepen als binnen wetenschappelijk onderzoek. De multidisciplinaire aanpak in ons MS expertisecentrum is uniek. Mede doordat onze afdelingen in duo geleid worden door een hoofdtherapeut en hoofdverpleegkundige komen we tot een uiterst rijk geheel van vaardigheden die het mogelijk maken om zeer patiënt centraal te werken. Dit is uitzonderlijk in het Belgisch zorglandschap.

Door deze samenwerking kunnen we de autonomie van onze patiënten versterken binnen ieders kunnen. Tussen de personen met MS onderling ontstaat bovendien vaak in ons centrum een hechte en unieke band. Deze verbinding is een niet te onderschatten kracht binnen ons centrum. Samenwerking tussen zorgprofessionals in een multidisciplinair team zorgt er bovendien voor dat alle aspecten van de zorg voor een patiënt aan bod komen, niet alleen de medische aspecten. Personen met MS kunnen bijvoorbeeld een breed scala aan symptomen ervaren, zoals

vermoeidheid, cognitieve stoornissen, mentale en mobiliteitsproblemen. Elk van deze symptomen vereist een andere benadering van behandeling en opvolging. Ons multidisciplinair team kan een uitgebreide beoordeling van de behoeften van de patiënt geven en een persoonlijk behandelplan ontwikkelen dat al deze symptomen aanpakt. Bij ons is patiënt centraal werken geen loze slogan. Wij hebben bijgevolg het voorbije jaar nog verder ingezet op een uitgebreidere multidisciplinaire zorg. Zo is er bijvoorbeeld steeds meer therapie op de afdeling in nauwe samenwerking met onze verpleegkundigen en werd er ook stevig ingezet op het inhoudelijk dieper leren kennen van de verschillende disciplines binnen het team patiëntenzorg.

Ook zijn onze overlegmomenten multidisciplinair zodat alle betrokken disciplines op één lijn zitten wat de kwaliteit van zorg op een positieve manier impacteert. Binnen het NMSC hebben we in 2022 duidelijke strategische prioriteiten geformuleerd die geënt zijn op het FlaQuM kwaliteitsmodel. Dit zorgt ervoor dat het NMSC centrum ook naar de toekomst toe sterk en richtinggevend zal zijn binnen het MS landschap. Leiderschap, werkorganisatie, veerkracht, topklinisch en innovatief zijn en ecologisch verantwoord zijn van cruciaal belang voor zowel personen met MS als voor ons centrum. Deze prioriteiten pakken de belangrijkste uitdagingen aan waarmee het NMSC te maken heeft en helpen ervoor te zorgen dat zowel patiënten als onze medewerkers optimaal worden ondersteund. Het is een plezier om het team patiëntenzorg aan te sturen. Ik hou van de drive van dit team dat zich vertaalt in de sterke multidisciplinaire zorg die ontzettend waardevol vol voor personen met MS en hun omgeving kiest. Van Harte

Caroline Collard
Directeur patiëntenzorg

PERSONEEL EN ORGANISATIE

KEN – EN STUURGETALLEN

Covid bleef ook in 2022 aanwezig, ook al leek dit in de maatschappij alles behalve het geval. De flexibiliteit die medewerkers aan de dag leggen om telkens opnieuw de beste zorgen te kunnen garanderen is bewonderenswaardig. Ons klein team werd op de proef gesteld door het overlijden van Hedwig Donies. Desalniettemin kon het team van de personeelsdienst rekenen op elkaar en de steun van de collega's waardoor we zijn kunnen blijven werken aan de optimalisatie van de personeelsdienst. We hebben, dankzij de goede verstandhouding en samenwerking met onze werknemersafgevaardigden een belangrijke stap gezet; het arbeidsreglement werd gefinaliseerd en goedgekeurd.

Het personeelstekort was zoals in alle ziekenhuizen en organisaties, ook in het NMSC meer dan voelbaar. Vacatures, voor zo wat elke functie, geraakten zeer moeilijk of niet ingevuld door de krapte op de arbeidsmarkt. Binnen patiëntenzorg blijft de grootste zorg het chronisch tekort aan verpleegkundigen en zorgkundigen en dat zal de komende jaren de grootste uitdaging blijven van elke zorginstelling. We hebben een aantal projecten afgerond die bijdragen tot de verdere digitalisering van de personeelsadministratie, zorgden voor interfaces tussen systemen om de administratieve last te beperken en rapportage efficiënter te maken. Op wetgevend vlak heeft de overheid ons redelijk wat nieuwe wetten en regels opgelegd die vertaald dienden te worden binnen de werking van het ziekenhuis.

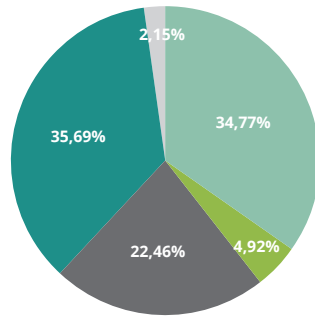
We zorgden voor een duidelijker en proper intranet, waar iedereen de laatste informatie vlot kan terugvinden, we werkten mee aan de flaquum proeftuin en blijven actief binnen Zorgnet. Onze leidinggevenden kregen een intensief ontwikkel/coaching traject en samen met alle leidinggevenden, artsen en directie kwamen we meermaals

samen om een gezamenlijke visie te definiëren voor de toekomst. We zetten ook verder in om elk proces binnen de “employee journey” te optimaliseren en zorgden voor een splinternieuwe welkomgids voor nieuwe medewerkers en organiseerden opnieuw welkomdagen voor de nieuwkomers en we verwelkomden een nieuwe collega binnen het team.

Voor 2023 zal de verdere digitalisatie van de personeelsdienst de rode draad blijven alsook de verdere inzet om werk te maken van veerkracht en welzijn binnen het NMSC. Hiernaast volgen de jaarlijkse grafieken betreffende het personeelsbestand.

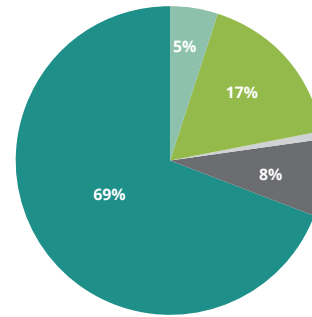
Els Urbanczyk
HR Manager

VERDELING PER DIPLOMA

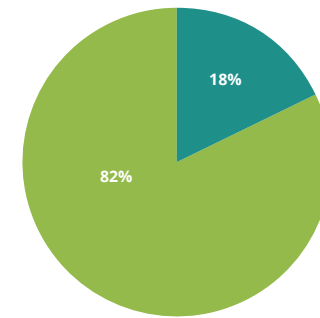
- Middelbaar onderwijs
- Master
- Lager Onderwijs
- Bachelor
- Andere

VERDELING PER AFDELING (INCL. ZELFSTANDIGEN/PROJECTSTAFFING)

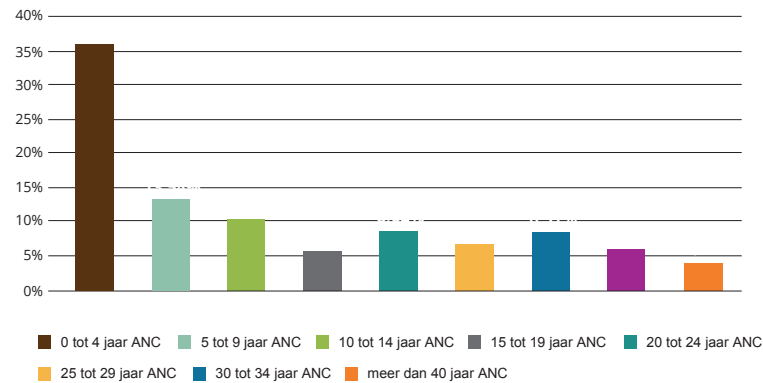
- Medisch
- Langdurig afwezigen
- Bedrijfsondersteunende diensten
- Algemene directie
- PZ

VERDELING PER GESLACHT

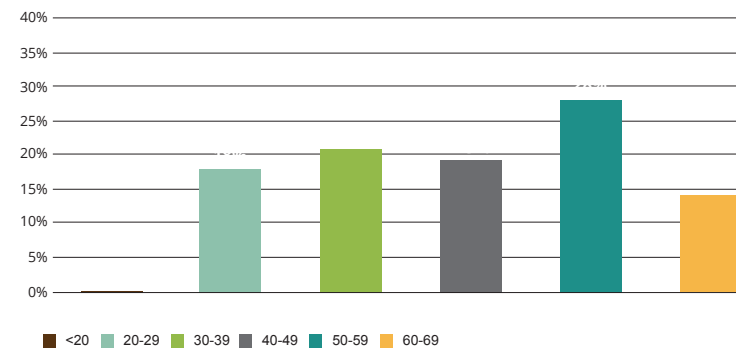
- Vrouw
- Man

ANCIËNNITEIT IN TOTALITEIT

- 0 tot 4 jaar ANC
- 5 tot 9 jaar ANC
- 10 tot 14 jaar ANC
- 15 tot 19 jaar ANC
- 20 tot 24 jaar ANC
- 25 tot 29 jaar ANC
- 30 tot 34 jaar ANC
- meer dan 40 jaar ANC

VERDELING PER LEEFTIJD

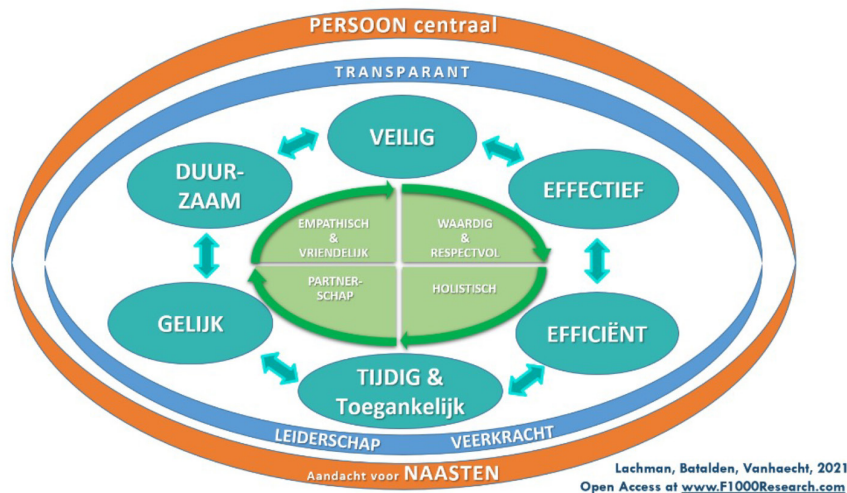

- <20
- 20-29
- 30-39
- 40-49
- 50-59
- 60-69

KWALITEIT EN PATIENTVEILIGHEID

FLAQUM

In 2022 was het NMSC één van 19 proeftuinziekenhuizen dat samen met het L.I.G.B. meegewerkt heeft aan de ontwikkeling en implementatie van een nieuw kwaliteitsmodel :

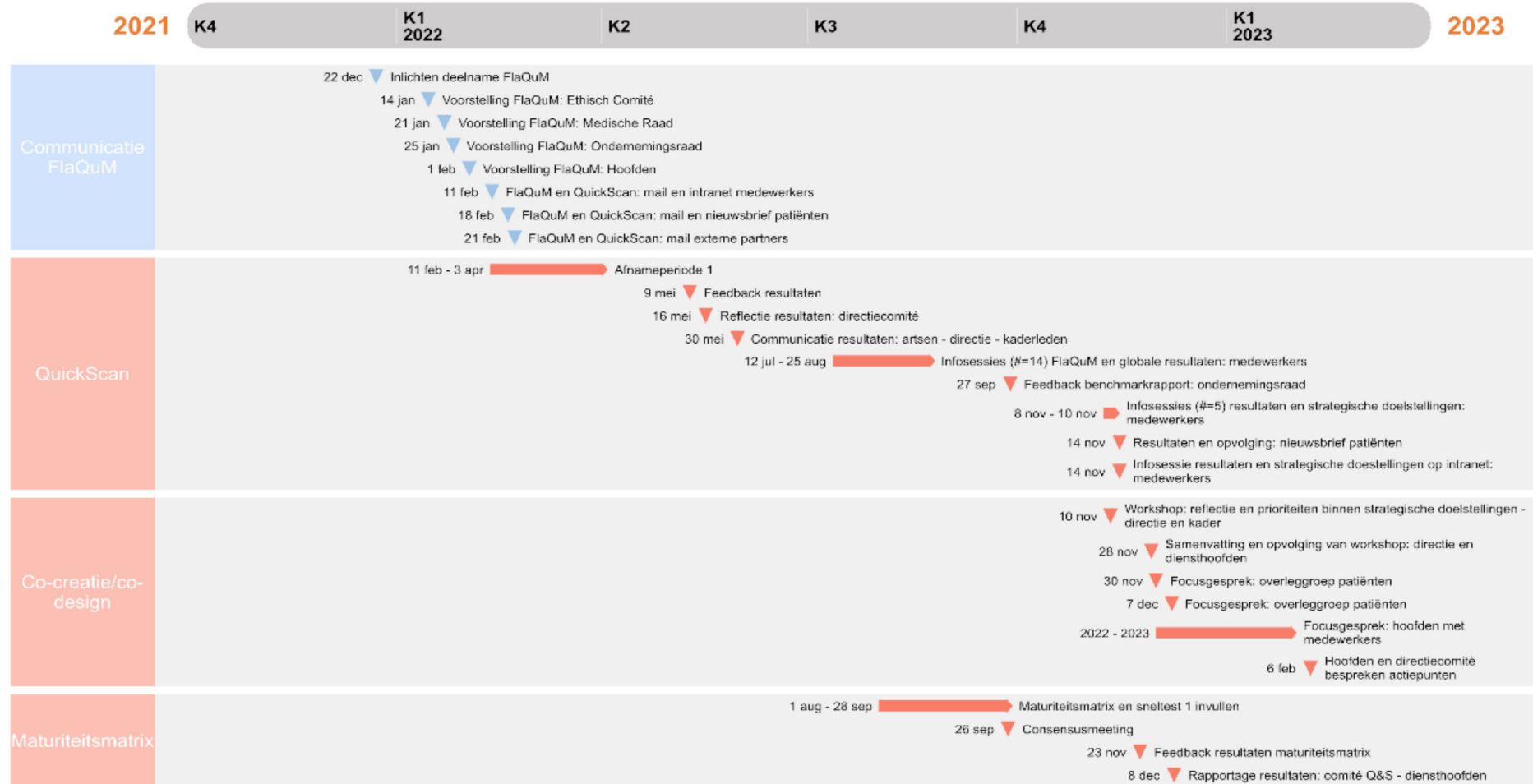

Dit verliep in verschillende fasen:

- De maanden januari en februari werden gebruikt om intern en extern te informeren op verschillende niveaus.
- Daarna werd via een vragenlijst (de quickscan) gepeild naar de mening van patiënten en hun naasten, medewerkers en externe partners, over de kwaliteit van zorg in het NMSC.
- In de maand mei werden de resultaten van de quickscan voorgelegd aan directie en kader.
- Tijdens de zomermaanden gingen verschillende informatiesessies door waarbij het kwaliteitsvisiemodel en de globale resultaten toegelicht werden aan de medewerkers.
- Begin november werden de detailresultaten ziekenhuisbreed voorgesteld, samen met de vijf geselecteerde strategische doelstellingen:

- Begin december gingen twee focusgesprekken door met patiënten en in januari 2023 worden focusgesprekken tussen leidinggevenden en medewerkers ingepland om aan elk strategisch domein 1 à 3 concrete acties te koppelen.
- Ondertussen werd in augustus-september door tien kaderleden aan de hand van een matrix tot een consensus gekomen over de maturiteit van het kwaliteitssysteem van het NMSC. Op die manier werd duidelijk op welke vlakken nog groeimarge is.
- Tijdslijn implementatie FlaQuM 2022:

OPVOLGING VAN INDICATOREN

Vlaams Indicatoren Project

In 2022 nam het NMSC voor het vijfde jaar deel aan VIP² (het Vlaams Indicatorenproject voor patiënten en professionals). Resultaten: zie website www.zorgkwaliteit.be
Volgende indicatoren worden opgevolgd:

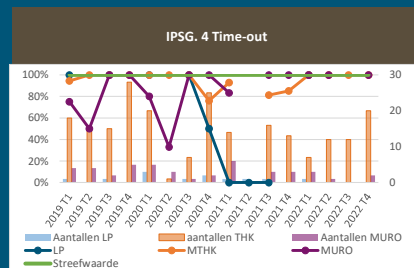
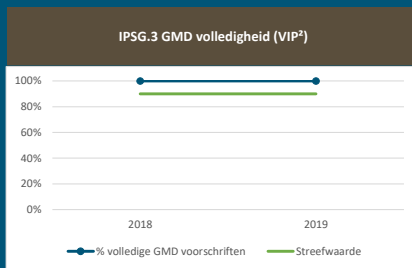
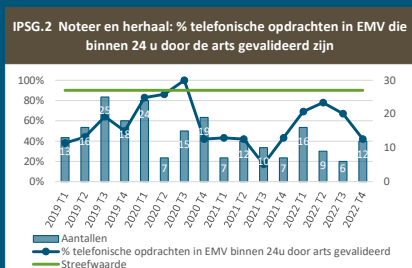
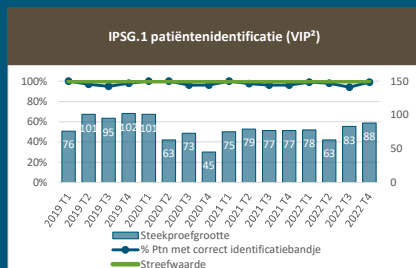
- Patiëntidentificatie: gehospitaliseerde patiënten werden gecontroleerd op het dragen van een correct identificatiebandje.
- Geneesmiddelenvoorschrift: stond in 2022 on hold.
- Basisvereisten handhygiëne: de handen van zorgverleners werden o.a. gecontroleerd op propere, korte nagels en op de afwezigheid van handjuwelen.
- Vlaamse patiënten peiling: alle gehospitaliseerde patiënten kregen net voor het ontslag de mogelijkheid om een gevalideerde vragenlijst in te vullen, ontwikkeld door het Vlaams Patiëntenplatform. Opmerkelijk om te vermelden is dat het NMSC in 2022 een **oorkonde ontving van het VPP omdat onze patiënten de beste score gaven aan ons ziekenhuis voor het informeren over de kostprijs van hun opname**. Ook bij ambulante revalidatiepatiënten en TMST patiënten gebeurde een patiënten tevredenheidsbevraging.
- Beoordeling van de ziekenhuiswebsite.

Kwaliteitsdashboard met resultaten van de opvolging van internationale patiëntveiligheidsdoelen en andere indicatoren: zie volgende pagina's. Alle informatie, zoals de vorderingen in het FlaQuM en het up-to-date kwaliteitsdashboard, is ziekenhuisbreed te consulteren via intranet onder 'Patiënt/Kwaliteit en patiëntveiligheid'.

Mieke De Medts – kwaliteitscoördinator
Birte Theunissen - stafmedewerker

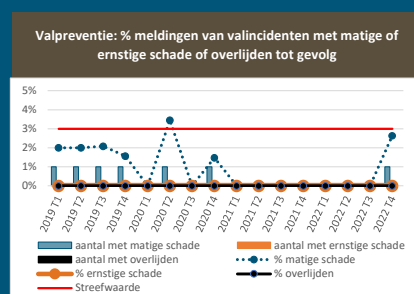
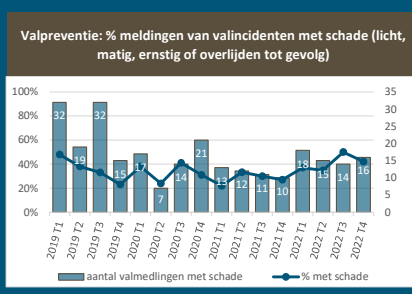
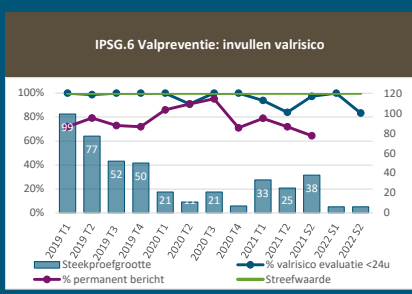
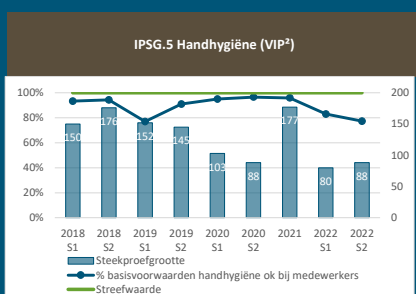
Kwaliteitsdashboard

KPI kwaliteit en patiëntveiligheid

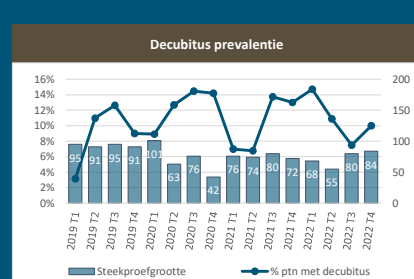
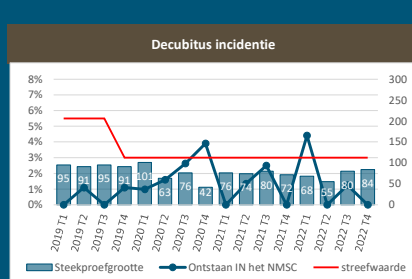
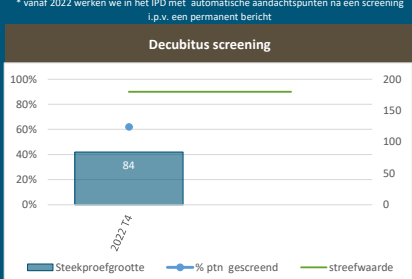
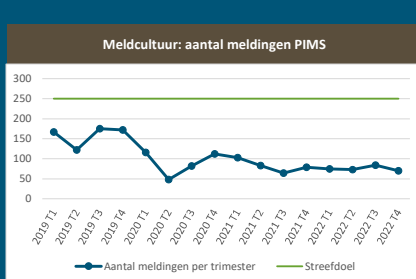

Status

Gemiddelde tevredenheidsscore (op 10) door gehospitaliseerde patiënten in 2022

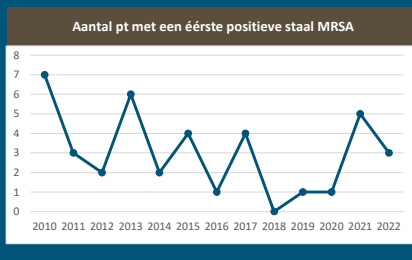
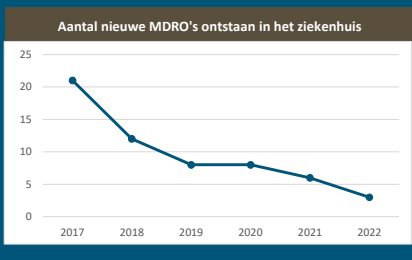
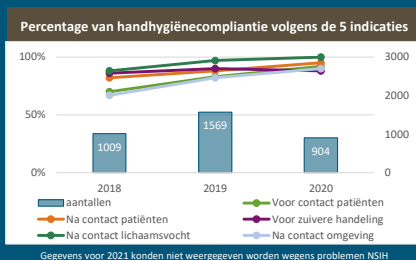
Gemiddelde tevredenheidsscore (op 10) door ambulante revalidatie patiënten in 2022

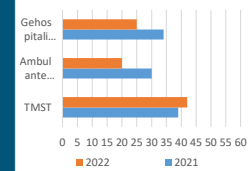
Gemiddelde tevredenheidsscore (op 10) door TMST patiënten in 2022 S2

KPI Ziekenhuishygiëne

NET promotor score

OMBUDSDIENST

Ombudswerk is maatwerk. We vertrekken altijd vanuit de vraag en de verwachtingen van de patiënt. In het NMSC proberen we in eerste instantie de patiënt te ondersteunen om in gesprek te gaan met de betrokken zorgverlener. Indien gewenst bemiddelt de ombudspersoon tussen de betrokken partijen en zoekt naar een bevredigende oplossing. Tijdens dit proces worden beide partijen ondersteund. Vaak ontstaat een ongenoegen door een ervaren tekort aan informatie, communicatie, aandacht of tijd tijdens het zorgproces.

Daarom gaan we in 2023 nog meer focussen op het zichzelf voorstellen, heldere informatie geven, open, eerlijk en respectvol communiceren en anticiperen op klachtmeldingen. Hier kunnen hoofdverpleegkundigen en hoofdtherapeuten bij uitstek een actieve rol in spelen door zichzelf nog meer te profileren als aanspreekpunt voor patiënten die tot hun team behoren. In veel ziekenhuizen is financiële informatie aan patiënten een heikel punt. We zijn dan ook trots dat het NMSC een oorkonde ontving van het Vlaams Patiënten Platform omdat onze patiënten de beste score gaven aan ons ziekenhuis voor het informeren over de kostprijs van hun opname.

Er bestaan verschillende mogelijkheden voor patiënten om zich te laten bijstaan in de uitoefening van hun patiëntenrechten. Zowel patiënten, zorgverleners als alle burgers kunnen hier beter van op de hoogte gebracht worden. Hierbij is o.i. een taak weggelegd voor de FOD.

RESULTATEN

In de loop van 2022 werden **87 dossiers** behandeld. Dit is iets minder dan in 2021.

Aantal klachten	64
Aantal vragen/ suggesties	19
Aantal proactieve meldingen	4

Voorwerp van de **klachten**:

Klachten m.b.t. rechten van de patiënt:	39
Kwaliteitsvolle dienstverlening	35
Vrije keuze beroepsbeoefenaar	0
Info over gezondheidstoestand	1
Geïnformeerde toestemming	0
Patiëntendossier, inzage en afschrift	0
Bescherming persoonlijke levenssfeer	2
Pijnbestrijding	1
Andere klachten	25

Naast het aantal klachten zijn vooral het aantal 'verzoeningsresultaten' belangrijk. Uit de jaargegevens van 2022 blijkt dat bij 92% van de meldingen bij de ombudsdienst de patiënt tevreden was over de geleverde inspanningen of over de aangeboden oplossing. Dit toont aan dat bemiddeling werkt. 95% van de klachten werd persoonlijk gemeld door de betrokken patiënt bij de ombudsdienst. Dit is het gevolg van de zichtbaarheid en de laagdrempeligheid van de ombudsdienst. 41% diende een klacht in om iets te signaleren, zodat gelijkaardige situaties in de toekomst vermeden zouden kunnen worden. Patiënten willen dus dat er iets gebeurt met hun

klacht, dat er actie ondernomen wordt, die leidt tot betere zorgverlening. Het is hen m.a.w. niet enkel te doen om hun 'gelijk' te krijgen of om een compensatie uit de brand te slepen.

Nog een positieve tendens is dat er minder klachten zijn over technische defecten in vergelijking met vorig jaar, dankzij een vlottere opvolging in het ziekenhuis. Patiënten vinden nog meer de weg naar de ombudsdienst met vragen en suggesties. Deze evolutie kunnen we alleen maar toejuichen. 94% van de klachten konden binnen 10 dagen uitgeklaard worden. Dit werd zeker geapprecieerd door onze patiënten, hetgeen zich ook weerspiegelt in het hoge tevredenheidspercentage over de opvolging van de klachten. Voor trends mbt aantal ombudsdossiers, tevredenheid met de afhandeling en doorlooptijd van klachtenbehandeling: zie dashboard.

M. De Medts
Kwaliteitscoördinator en ombudsvrouw

PREVENTIE

2022 leek een jaar om naar het “normale leven” terug te keren of moeten we zeggen het “nieuwe normaal”? Toch slaagden we er als ziekenhuis in om de draad weer zo goed mogelijk op te pikken. De bluswagen stond er weer in april en met een grote deelname! Eind 2022 nam de directie het besluit om tot de aankoop over te gaan van het VR4Fire systeem. Zo zullen alle personeelsleden d.m.v. een VR-bril in een virtuele ruimte branden kunnen blussen. We zeggen dus vaarwel aan de bluswagen en juichen dit nieuwe systeem toe. In 2023 mag iedereen zich verwachten aan deze opleiding. Misschien hebben sommigen de evacuatieoefeningen gemist, of net niet maar deze zijn ettelijke keren verschoven door Corona. Het goede nieuws is dat we wel zijn blijven oefenen met het CCZ (coördinatie cel van het ziekenhuis) en ook een table top oefening hielden voor de nachtploeg. Dit najaar zal de oefening doorgaan met de externe partijen, de voorbereidingen zijn al volop aan de gang.

Om brand te voorkomen is het belangrijk risico's in kaart te brengen die ontstaan door explosieve atmosferen. Arbeidsplaatsen en werkplekken worden onder de loop genomen waar deze risico's zich kunnen voordoen en al deze informatie wordt gebundeld in een Explosieveiligheidsdocument. Dit document werd geëvalueerd door een extern bedrijf en het NMSC hoeft geen bijkomende maatregelen te nemen.

Was dit voor het asbest verhaal ook maar zo. De huidige asbestinventaris was zeer beknopt en verouderd terwijl er een vermoeden was van aanwezigheid van asbest in de stooklokalen. Er werd een firma aangesteld om een uitgebreide asbestinventaris op te stellen. De inventaris wees op een aantal plaatsen waar er een mogelijk risico was aan blootstelling. De directie ondernam onmiddellijk actie. Er werd een asbestdeskundige aangesteld die over de nodige knowhow beschikte. Eerst en vooral werd iedereen geïnformeerd. Ondertussen werden er luchtmetingen uitgevoerd in de gangen van de C en B blok. Deze resultaten waren geruststellend, niemand liep het risico om blootgesteld te worden aan asbestvezels. Het probleem situeert zich boven de valse plafonds, kleefstalen toonden aan dat daar asbestdeeltjes aanwezig zijn. Daar fixeren geen oplossing is zal dit jaar overgegaan

worden tot sanering van de asbest boven de valse plafond en in de stooklokalen. De directie zal hier ten gepaste tijd over communiceren.

En nu wat cijfertjes. De podiumplaats die we hoopten te behalen voor de griepvaccinatie is verre van behaald. We daalden verder naar 47,62%. Wat prikongevallen betreft behaalden we wel terug de zilveren medaille. Slechts 1 prikongeval in 2022. De analyse van de prikongevallen van 2021 en de daaraan gekoppelde maatregelen hebben dus geholpen om de teller weer naar beneden te krijgen.

Wat de arbeidsongevallen betreft hadden we weliswaar 3 ongevallen minder dan in 2021 maar met 287 dagen werkverlet ipv 94 in 2021. De arbeidsongevallen waren dus meer van ernstige aard. Maar gelukkig is terug iedereen gezond en wel weer aan het werk. Er werden 12 lichte/ EHBO ongevallen gemeld, waar een kleine verzorging voor nodig was. Daarbuiten blijven meldingen van onveilige situaties en handelingen belangrijk om toekomstige arbeidsongevallen te voorkomen. Of het nu een arbeidsongeval, licht ongeval of een bijna ongeval betreft, elke situatie wordt besproken met de leidinggevende en in het CPBW. Er wordt nagedacht hoe dit vermeden kan worden en gekeken welke maatregelen genomen kunnen worden. Hierbij is het nooit de bedoeling een schuldige aan te duiden!

6 medewerkers werden slachtoffer van een weg werkongeval met 164 dagen afwezigheid tot gevolg. De openbare weg blijft dus ook een plek waar we aan de nodige gevaren worden blootgesteld. Preventie is dus een verantwoordelijkheid van iedereen en gezamenlijk zullen we in staat zijn risico's te elimineren of tot een aanvaardbaar niveau te brengen. We ZEN tenslotte een TEAM!

Helga Van Sebroeck
Preventieadviseur

FINANCIËLE CIJFERS

Na het negatieve resultaat van 2021 sluit 2022 opnieuw positief af met een kleine bedrijfswinst, maar een grote winst van het boekjaar door de uitzonderlijke opbrengsten.

BALANS

De balans geeft de stand weer op 31/12/2022 van de activa en passiva van het ziekenhuis met de "waarde" van het ziekenhuis (actief) en de manier waarop deze gefinancierd is (passief).

BALANS		2020	2021	2022
VASTE ACTIVA	20/28	10,189,924.87	9,800,512.34	8,878,637.37
I. Oprichtingskosten	20	449.98	299.98	149.98
II. Immateriële vaste activa	21	0.00	0.00	0.00
III. Materiële vaste activa	22/27	10,189,474.89	9,800,212.36	8,878,487.39
IV. Financiële vaste activa	28	0.00	0.00	0.00
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	14,284,307.33	14,248,089.18	14,556,982.31
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	0.00	0.00	0.00
VI. Voorraden en leveringen	3	476,828.30	457,108.81	414,371.41
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	3,292,681.42	3,163,276.42	4,992,711.71
VIII. Geldbeleggingen	51/53	2,145,213.60	2,758,157.94	2,426,702.03
IX. Liquide middelen	54/58	8,219,688.29	7,759,272.20	6,528,731.62
X. Overlopende rekeningen	490/1	149,895.72	110,273.81	194,465.54
TOTAAL DER ACTIVA		24,474,232.20	24,048,601.52	23,435,619.68
EIGEN VERMOGEN	10/15-18	14,721,730.19	14,465,479.60	15,380,706.62
I. Dotaties, inbreng en giften in kapitaal	10	4,122,740.95	4,122,740.95	4,206,808.67
II. Herwaarderingsmeerwaarden	12	0.00	0.00	0.00
III. Reserves	13	5,614,904.19	5,737,920.89	6,268,394.48
IV. Overgedragen resultaat	14	3,415,679.68	3,176,443.54	3,569,513.60
V. Investeringssubsidies	15	1,568,405.37	1,428,374.22	1,335,989.87
VI. Sluitingspremies	18	0.00	0.00	0.00
VII. Voorzieningen voor risico's en kosten	16	551,269.77	511,243.77	544,118.64
SCHULDEN	17/49	9,201,232.24	9,071,878.15	7,510,794.42
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	3,098,945.94	2,174,251.44	1,454,348.69
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	6,079,970.06	6,839,684.37	6,055,612.20
X. Overlopende rekeningen	492/3	22,316.24	57,942.34	833.53
TOTAAL DER PASSIVA		24,474,232.20	24,048,601.52	23,435,619.68

Activa

De waarde van de vaste activa is verder gedaald. De nieuwe investeringen bedroegen 406.382,44 euro terwijl er voor 1.328.257,41 euro is afgeschreven. 70% van die investeringen waren in groot onderhoudswerken.

Passiva

Voor de asbestsanering is een extra voorziening aangelegd.

De schulden op meer dan 1 jaar blijven verder afnemen door het wegvallen van afgeloste leningen uit het verleden.

De korte termijnschulden zijn gedaald t.o.v. 2021 vnl. door de sterke afname van de inhaalbedragen.

Dit zijn ramingen van het verschil tussen reëel ontvangen budgetten van de overheid en de budgetten waar het ziekenhuis voor die periode recht op heeft. Dat resulteert in een correctie op de omzet en op een vordering op of schuld aan de subsidiërende overheid.

In 2021 had het NMSC hiervoor een schuld van 1.408.023,58 euro. Einde 2022 bedraagt die nog 610.911,31 euro of een vermindering van bijna 800.000,00 euro die voortkomt uit de herziening van het federale BFM (budget van financiële middelen) van de jaren 2016, 2017 en 2018 en uit een correctie op het geraamde inhaalbedrag van 2021. Voor 2022 is er een nieuwe geraamde schuld van 81.089,40 euro bijgeboekt.

RESULTATENREKENING

Deze toont het resultaat van de activiteit van het ziekenhuis in het afgelopen jaar met een vergelijking met de jaren 2020 en 2021.

RESULTATENREKENING		R2020	R2021	B2022	R2022	
I.	Bedrijfsopbrengsten	70/74	26,419,089.10	27,802,289.58	29,172,034.43	29,775,213.75
A	omzet	70	23,737,009.53	25,113,091.90	26,523,550.09	26,948,537.89
B	interne productie	72	0.00	0.00	0.00	0.00
C	overige opbrengsten	74	2,682,079.57	2,689,197.68	2,648,484.34	2,826,675.86
II.	Bedrijfskosten (-)	60/64	-26,062,861.53	-27,972,672.51	-29,158,632.75	-29,751,738.41
A	voorraden en leveringen	60	3,808,642.47	4,318,411.61	4,077,738.22	4,869,810.96
B	diensten & bijk. leveringen	61	5,789,560.43	6,492,053.47	6,462,999.66	6,918,209.18
C	bezoldigingen & soc. lasten	62	15,202,801.94	15,891,031.52	17,214,858.72	16,545,847.56
D	afschrijvingen	630	1,222,480.04	1,269,965.64	1,342,550.78	1,318,145.39
E	waardeverminderingen	631/4	26,401.44	-14,177.17	25,000.00	19,604.69
F	voorzieningen pensioenen	635	0.00	0.00	0.00	0.00
	voorzieningen overige	636/7	-3,907.37	-40,026.00	-10,834.63	32,874.87
G	overige bedrijfskosten	64	16,882.58	55,413.44	46,320.00	47,245.76
III.	Bedrijfswinst/verlies	70/64	356,227.57	-170,382.93	13,401.68	23,475.34
IV.	Financiële opbrengsten	75	149,902.44	173,338.60	160,468.76	168,648.06
V.	Financiële kosten (-)	65	-99,743.36	-112,113.88	-113,837.89	-383,019.38
VI.	Winst/verlies	70/65	406,386.65	-109,158.21	60,032.54	-190,895.98
VII.	Uitzonderlijke opbrengsten	76	672,489.68	119,096.11	0.00	1,208,661.76
VIII.	Uitzonderlijke kosten (-)	66	-928,291.93	-126,157.34	0.00	-94,222.13
IX.	Winst/verlies bj.	70/66	150,584.40	-116,219.44	60,032.54	923,543.65
	Resultaatsbestemming					
	Bestemd fonds nieuwbouw		0.00	0.00		400,000.00
	Bestemd fonds IF/SF		124,591.58	123,016.70		130,473.59
	Relevant resultaat		25,992.82	-239,236.14		393,070.06

Bedrijfsopbrengsten

Op 01/01/2022 is de facturatie van de opnames en ligdagen van de revalidatieziekenhuizen ingekanteld in de Vlaamse Sociale Bescherming of VSB. Dit houdt in dat de digitale berichtenstroom over de opnames ontdubbeld is tussen het federale carenet-platform en het nieuwe, Vlaamse VSB-net. Het 3e betalerssysteem waarbij de bijdrage van het ziekenfonds rechtsreeks aan de mutualiteit wordt aangerekend, is daarbij eveneens opgesplitst tussen de mutualiteiten voor alle RIZIV-prestaties en geneesmiddelen en de nieuwe, Vlaamse Zorgkassen voor de verpleegdagprijs. In deze 1e fase van de VSB-inkanteling is de aanrekening van de forfaits van de Vlaamse conventies bij de mutualiteiten gebleven.

De inkanteling daarvan in VSB en de bijhorende digitalisering van de aanvragen en facturatie aan de zorgkassen is voorzien op 01/10/2023 voor de 7.71-conventies (reva- en TMST-conventie) en op 01/01/2024 voor de 7.90-conventie (rolstoeladviesrapporten).

Deze VSB-inkanteling heeft grote impact gehad op de werking van de financiële dienst en op de samenwerking met softwarehuis Zorgi. De softwareproblemen en de manuele opvolging ervan hebben een achterstand van 3 maanden veroorzaakt in de facturatie. Deze is nog niet helemaal weggewerkt en bedraagt nog steeds enkele weken.

Het VAZG (Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid) heeft in 2022 voor de laatste maal compenserende maatregelen voorzien voor de lagere activiteit van de revalidatievoorzieningen. Daarbij is een compenserend budget voorzien voor het verschil in activiteit van de Vlaamse 7.71-conventies in 2022 in vergelijking met het jaar 2019. De TMST-activiteit lag in 2022 hoger dan in 2019 waardoor daarvoor geen compensatie is gefactureerd en voorzien in de omzet. De bezetting van de revalidatieconventie bedroeg 81,79% in 2022. Hiervoor is een compensatie van 489.629,70 euro opgenomen in de omzet. Ter vergelijking: in 2020 bedroeg het totaal van de covid-compensaties 3.078.779,89 euro en in 2021 1.653.965,66 euro.

De omzet van de farmaceutische producten blijft net als in de vorige jaren verder toenemen, vnl. door 1 geneesmiddel ocrevus.

omschrijving	R2020	R2021	B2022	R2022
BRZ	11,167,667.85	12,082,738.25	13,021,898.77	12,907,458.31
compensatie VAZG	426,969.58	176,999.34		
inhaalbedrag	-186,852.44	-246,576.78	92,999.69	-81,089.40
supplementen 1-pers kamer	527,865.00	734,565.00	796,900.00	851,825.00
forfait labo	258,457.38	220,302.99	312,345.00	227,293.14
forfait RX	10,652.20	13,850.98	13,662.00	13,873.48
reva-conventie	2,521,975.99	3,527,668.50	5,168,693.13	4,787,521.22
compensatie VAZG	2,442,636.37	1,347,284.61		489,629.78
forfait mobiliteitshulpmiddelen	9,069.59	8,709.88	4,241.90	9,548.01
chronische MS conventie	1,902,795.75	1,877,441.43	1,906,909.65	1,887,590.87
TMST conventie	617,725.16	774,766.59	863,948.39	868,194.01
compensatie VAZG	209,173.94	129,681.71		
forfaits	7,972,486.38	7,899,706.69	8,269,800.07	8,283,650.51
farmaceutische producten	2,902,892.09	3,159,691.59	3,041,571.54	3,820,803.11
honoraria artsen	692,181.26	1,078,715.29	1,002,584.03	905,159.81
honoraria tandartsen	47,596.34	49,916.87	71,315.26	69,963.72
honoraria paramedici	186,203.47	177,335.65	226,480.74	190,766.83
honoraria	925,981.07	1,305,967.81	1,300,380.03	1,165,890.36
totaal omzet	23,737,009.53	25,113,091.90	26,523,550.09	26,948,537.89

De honoraria hebben in 2021 gepiekt door de omzet van het klinische laboratorium met het grote aantal PCR-testen. In 2022 zijn er minder PCR-testen afgenomen waardoor de totale honorariaomzet is gedaald.

De diverse opbrengsten zijn licht gestegen in vergelijking met de vorige jaren. Enerzijds zijn de inkomsten voor Sociale Maribel personeel gedaald omdat het moeilijk blijkt aanwervingen te doen die voldoen aan de voorwaarden van dit statuut.

Anderzijds zijn via VIPA en het Fonds van Sociale Maribel in 2022 verschillende, éénmalige subsidies toegekend voor een totaal van 256.650,70 euro en dit voor persoonlijke beschermingsmaterialen, voor VIA6 professionalisering, digitalisering en IFIC, voor de VSB-inkanteling en ter compensatie van de hogere energiekosten.

Bedrijfskosten

Vorraden en leveringen

omschrijving	R2020	R2021	B2022	R2022
farmaceutische producten	3,016,397.90	3,136,364.93	2,943,883.88	3,711,284.86
medisch materiaal	203,970.13	232,377.67	217,128.60	99,957.69
diverse leveringen	33,225.16	41,087.42	45,377.60	27,342.13
onderhoudsproducten	145,629.98	115,501.69	119,670.75	144,477.43
nutsvoorzieningen	265,318.92	276,424.24	266,474.29	420,532.71
bureau- en IT-materiaal	86,416.05	154,237.55	99,041.34	75,700.28
linnen en werkkledij	42,740.33	61,667.98	62,528.89	15,827.41
voeding	302,827.41	320,284.86	346,735.87	337,782.01
handelskortingen	-30,663.16	-39,254.22	-23,103.00	-5,830.96
totaal aankoop goederen	4,065,862.72	4,298,692.12	4,077,738.22	4,827,073.56
voorraadwijzigingen	-257,220.25	19,719.49	0.00	42,737.40
totaal voorraden en leveringen	3,808,642.47	4,318,411.61	4,077,738.22	4,869,810.96

Diensten en leveringen

omschrijving	R2020	R2021	B2022	R2022
huur	42,635.30	110,805.93	103,639.05	123,392.01
externe diensten	2,609,754.12	2,939,946.99	2,825,508.20	3,396,448.05
algemene onkosten	127,693.59	146,573.01	150,970.37	146,258.18
onderhoud en herstellingen	394,300.80	389,542.68	341,445.44	374,713.64
administratie	284,274.51	296,900.82	350,011.18	281,278.84
niet-medische honoraria	717,750.44	713,790.86	754,703.19	862,738.96
interimpersoneel	223,510.64	502,610.66	502,832.87	151,555.19
honoraria	1,389,641.03	1,391,882.52	1,433,889.35	1,581,824.31
totaal diensten en leveringen	5,789,560.43	6,492,053.47	6,462,999.66	6,918,209.18

In overeenstemming met de hogere omzet van geneesmiddelen zijn de aankoopkosten ervan gestegen.

Aankopen van persoonlijke beschermingsmaterialen (mondmaskers, wegwerpschorten, e.a.) liggen lager dan de 2 voorgaande jaren en zorgen voor een afname van de kosten van medisch materiaal en werkkledij.

De kosten van de nutsvoorzieningen zijn met meer dan de helft toegenomen door de hogere energiekost (+ 144.108,47 euro t.o.v. 2021). Voor de elektriciteitskost is deze stijging nog enigszins getemperd door de eigen productie van de zonnepanelen die in 2021 zijn geïnstalleerd.

De boeking van projectstuffers staat niet meer in de rubriek van interimpersoneel, maar is in de externe diensten opgenomen.

De toename van aantal interimarissen, projectstuffers en zelfstandige medewerkers van 7,99 in 2021 naar 10,20 in 2022 verklaart een groot deel van de kostentoeename van de diensten.

Loonkosten

departement	B2020	R2020	B2021	R2021	B2022	R2022
algemene directie	10.80	10.46	10.83	11.23	10.49	9.63
personeel & organisatie	3.30	3.21	3.30	3.84	3.80	2.55
bedrijfsondersteunende diensten	32.03	30.67	35.33	31.03	35.40	32.99
patiëntenzorg	171.70	171.99	175.07	162.60	170.10	157.64
medisch	5.19	2.14	6.19	6.60	6.69	6.72
WO	1.20	1.19	1.00	1.43	1.40	1.40
VTE op payroll (62-rek.)	224.22	219.66	231.72	216.73	227.88	210.93
externen	3.20	3.22	3.26	3.35	3.66	4.32
projectstaffing (611-rek.)						4.41
interims (617-rek.)	2.50	2.44	2.50	4.64	4.00	1.47
VTE incl. interims (62 + 617-rek.)	229.92	225.32	237.48	224.72	235.54	221.13

2022 kende 6 indexaties, resp. in de maanden januari, maart, mei, augustus, november en december. De lonen zijn in die maanden geïndexeerd, maar het VAZG heeft in die maanden ook de bedragen in het BRZ en de forfaits van de Vlaamse conventies aangepast.

Door die indexaties stijgt de gemiddelde loonkost met 6,98% tot 78.442,36 euro. De totale loonmassa neemt toe van 15.891.031,52 tot 16.545.847,56 euro. Deze toename van 4,12% is beperkter dan de indexstijgingen door het lagere aantal VTE's in loondienst

Financiële opbrengsten en kosten

O.w.v. de lage rente boden de banken in 2020 en 2021 geen termijnbeleggingen meer aan en is beslist in te tekenen in defensieve fondsen. Einde 2021 had het NMSC 3 fondsen verspreid bij KBC, Belfius en ING met een gezamenlijke waarde van 2.736.384,03 euro. Door de sterke dalingen in de internationale markten zijn deze fondsen in 2022 gemiddeld gedaald met 12,40% en is er in de boekhouding een minderwaarde opgenomen van 331.455,91 euro.

Uitzonderlijke opbrengsten en kosten

Het resultaat van het boekjaar 2022 is gekenmerkt door hoge uitzonderlijke opbrengsten. De herziening van het federale budget financiële middelen van de jaren 2016, 2017 en 2018 heeft een positieve invloed van 726.042,06 euro.

De afrekening van de hogere IFIC-loonkost van 2021 zorgt voor een uitzonderlijke opbrengst van 109.715,27 euro.

De omzetten van de 7.71-conventies worden later gefactureerd dan in de prestatie maand o.w.v. de laattijdige goedkeuringen door de mutualiteiten. In normale omstandigheden worden de bedragen uit de facturaties van januari en februari van het volgende jaar die slaan op het vorige boekjaar overgedragen naar de omzet van dat vorige jaar. Door de achterstand in facturatie veroorzaakt door de VSB-inkanteling is dit voor 2021 niet kunnen gebeuren en is er slechts een raming voorzien. In realiteit is er 134.396,25 euro extra gefactureerd in 2022 m.b.t. 2021.

In 2022 is er 1 jaar vroeger dan voorzien een einde gesteld aan de patrimoniumovereenkomst met de zusters en is deze versneld in het resultaat genomen voor 81.034,70 euro.

Resultaat van het boekjaar

Het ziekenhuis sluit het boekjaar 2022 af met een winst van 923.453,65 euro. In de resultaatsbestemming is 400.000,00 euro toegewezen aan het bestemd fonds voor de nieuwbouw en 130.473,59 aan het bestemd fonds voor het instandhoudingsforfait.

RATIO'S

RATIO'S		2020	2021	2022
Netto-bedrijfskapitaal		8,182,021.03	7,350,462.47	8,500,536.58
Liquiditeit	current ratio	2.34	2.07	2.40
	quick ratio	2.26	2.00	2.34
Solvabiliteit	financiële onafhankelijkheid	60%	60%	66%
	schuldratio	160%	159%	205%
Investeringsratio		0.80	0.69	0.31
Rendabiliteit	rendabiliteit van de omzet	0.63%	-0.46%	3.43%
	winstmarge	1.50%	-0.68%	0.09%
Cash-flow		1,274,259.26	957,729.79	2,157,537.08

De ratio's tonen een gezonde financiële toestand aan van het NMSC.

De investeringsratio (mate waarin het ziekenhuis "vernieuwt") en de rendabiliteit blijven laag.

Bob Vanhoegaerden
Financieel Manager

BESTUURDERS EN DIRECTIELEDEN

HUIDIGE SITUATIE

Algemene vergadering

Prof. dr. Dirk De Ridder	Voorzitter
Dhr. Eric Vanderheyden	Algemeen directeur
Prof. dr. Johan Flamaing	Lid
Prof. dr. Wim Robberecht	Lid
Dhr. Peter Hermans	Lid
Dr. Wim Tambeur	Lid
Prof. dr. Bénédicte Dubois	Lid
Dhr. Hugo Casteleyn	Lid
Prof. dr. Robin Lemmens	Lid
Dhr. Patrick Meers	Lid
Mevr. Rita Cuypers	Lid
Mevr. Leen Vanermen	Lid
Mevr. Ingrid Nolis	Lid

Bestuur

Prof. dr. Dirk De Ridder	Voorzitter
Dhr. Eric Vanderheyden	Algemeen directeur – Gedelegeerd Bestuurder
Dr. Wim Tambeur	Bestuurder
Prof. dr. Bénédicte Dubois	Bestuurder
Dhr. Hugo Casteleyn	Bestuurder
Prof. dr. Robin Lemmens	Bestuurder
Dhr. Patrick Meers	Bestuurder
Mevr. Rita Cuypers	Bestuurder
Mevr. Leen Vanermen	Bestuurder
Mevr. Ingrid Nolis	Bestuurder
Dr. Tom Meurrens	Hoofdarts – permanent genodigde

Directiecomité

Dhr. Eric Vanderheyden
Dr. Tom Meurrens
Mevr. Caroline Collard
Mevr. Kathy Huybrechts

Voorzitter – Algemeen directeur
Hoofddarts
Directeur Patiëntenzorg
Directie Bedrijfsondersteunende diensten

National
MS center
Melsbroek

NATIONAAL MS CENTRUM VZW
Vanheylenstraat 16
1820 Melsbroek
Tel. 02 597 80 00
www.mscenter.be